

บทที่ 2

เอกสารและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อรองรับการประเมินภายนอก รอบที่สามของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสาร และการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การประเมินคุณภาพภายนอก
2. มาตรฐานตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 3 (พ.ศ. 2554-2558)
3. การประกันคุณภาพการศึกษา
4. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
5. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายใน
6. ระบบการประกันคุณภาพ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่
7. รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เชียงใหม่
8. การศึกษาที่เกี่ยวข้อง

การประเมินคุณภาพภายนอก

ความหมายและความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก

ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น จำเป็นต้องใช้หลักการบริหารจัดการ เช่นเดียวกับการบริหารหรือดำเนินกิจการต่าง ๆ ที่ต้องมีการดำเนินงานให้เป็นระบบครบวงจร โดยมี ขั้นตอนที่สำคัญประการหนึ่งคือ การประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ อันจะสะท้อนให้เห็นถึง ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด รวมทั้งมีจุดอ่อนหรือปัญหาใน เรื่องใดบ้างที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การวางแผน และการดำเนินงานระยะต่อไปบรรลุเป้าหมาย อย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการประเมินผล โดยเฉพาะการประเมินคุณภาพภายนอก จากหน่วยงานที่เป็นกลาง เพราะจะทำให้เกิดกลไกใน การตรวจสอบอย่างจริงจัง รวมทั้งกระตุ้นให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชาติถึงหน่วยงาน

ที่เล็กที่สุดคือ สถานศึกษา และภายในห้องเรียนต้องมีการประเมินตนเองเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

โดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน ถึงความมุ่งหมาย และหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา ซึ่งบัญญัติไว้ในหมวด 6 มาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะมาตรา 49 ที่กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรมหาชน ทำหน้าที่เป็นผู้พัฒนาเกณฑ์ และวิธีการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงหลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ โดยให้มีการประเมินภายนอกสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี การประเมินภายนอกเป็นการจัดการศึกษาเพื่อตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา ว่าได้มาตรฐานหรือไม่ มีจุดเด่น จุดด้อยที่ต้องพัฒนาปรับปรุง ซึ่งมีความสอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายใน เป็นการตรวจสอบยืนยันว่า สถานศึกษาที่ได้กำหนดไว้ โดยเกณฑ์มาตรฐานกลาง ในการประเมินภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2545, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของการประเมินภายนอกคือ การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม การตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยผู้ประเมินภายนอกที่ได้รับ การรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) หรือ สมศ. เพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น ผู้ประเมิน ภายนอก หรือคุณหมอ โรงเรียนมีความเป็นอิสระ และเป็นกลาง ไม่มีผลประโยชน์ขัดแย้งกับ การประเมินคุณภาพภายนอก จะนำไปสู่การเข้าถึงคุณภาพการศึกษาด้วยความเป็นกลาง เพื่อ สร้างสรรค์พัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง

ส่วน อุทัย บุญประเสริฐ (2545, หน้า 23) ได้ให้ความหมายการประเมินคุณภาพภายนอก เป็นการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาโดยหน่วยงานหรือบุคคลภายนอก เพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่มุ่งช่วย สถานศึกษาในการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาสู่ระดับที่เป็นมาตรฐาน และยกระดับคุณภาพ ของสถานศึกษาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นสู่ความเป็นเลิศต่อไป

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายนอกมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เพราะเป็นการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานว่าสถานศึกษาได้พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมี คุณภาพ เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพ การศึกษา (สมศ.) ซึ่งจะทำให้ทราบสภาพการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย มีสภาพปัญหาจุดอ่อน ที่ต้องแก้ไขปรับปรุง สถานศึกษาจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างศักยภาพให้

สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

หลักการของการประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินคุณภาพนอกสถานศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 49 กำหนดให้มีการประกันคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่ง อย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2545, หน้า 4) ได้กำหนดหลักการของการประเมินคุณภาพภายนอกไว้ 5 ประการคือ

1. เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่ได้มุ่งเน้นเรื่อง การตัดสินจับผิดหรือการให้คะแนนให้โทษ
2. ยึดหลักความเที่ยงตรงเป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability)
3. มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมาย และหลักการการศึกษา ของชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบายแต่ยังคงมีความหลากหลายในการปฏิบัติที่สถานศึกษา สามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพสถานศึกษา และ ผู้เรียน
4. มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริม และประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่า การกำกับ และควบคุม
5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพ และการพัฒนาการจัดการศึกษาจาก ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

จากหลักการแสดงให้เห็นว่าการประเมินคุณภาพภายนอกมีจุดประสงค์เพื่อเป็น การประเมินที่เน้นการให้ข้อมูลในสภาพจริง ไม่ใช่เป็นการตรวจสอบหรือจับผิด แต่เป็นการประเมิน ข้อมูลเพื่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และให้ข้อมูลป้อนกลับแก่สถานศึกษาในการพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์การประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษามีวัตถุประสงค์อยู่ที่การพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้เป็นไปตามจุดหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 การดำเนินงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ

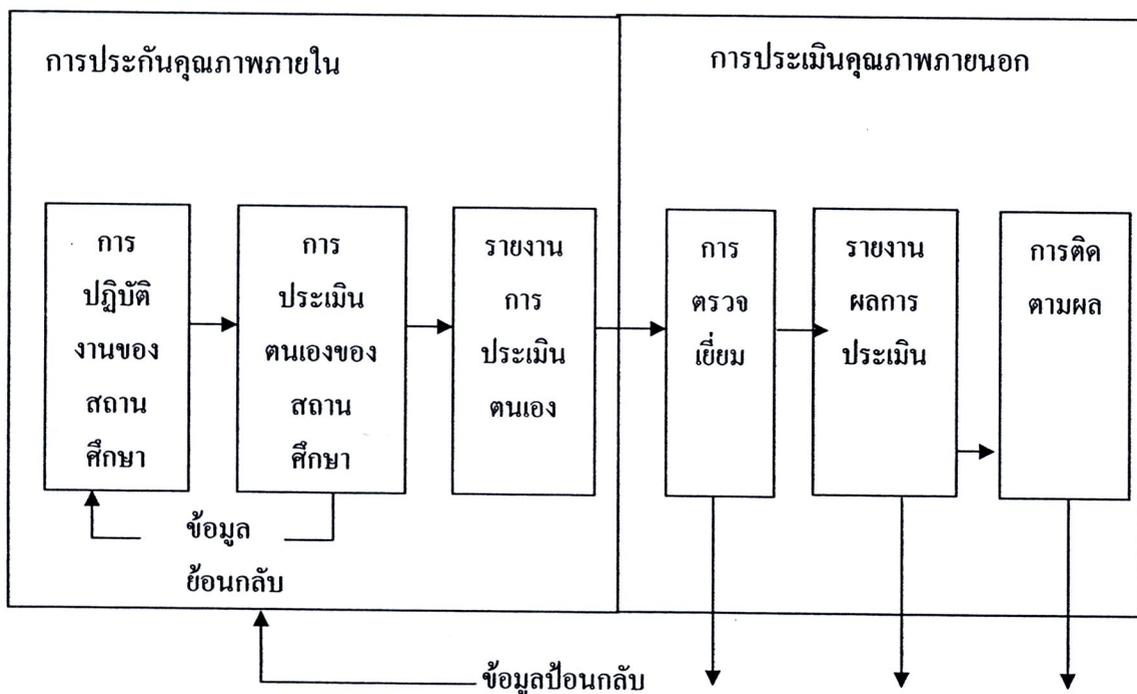
1. เพื่อตรวจสอบ ยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษา และประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาตามแนวกรอบมาตรฐาน แนวทาง และวิธีการที่สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษากำหนด
2. เพื่อให้ได้รับข้อมูลซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษา เงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ และสาเหตุของปัญหา
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด
4. เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพ และดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่าการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาทุกแห่งนั้นมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อกระตุ้นให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาที่ดี รวมทั้งมีการประเมินสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อสะท้อนจุดเด่น จุดด้อย เงื่อนไขความสำเร็จของสถานศึกษานั้น ๆ พร้อมเสนอแนะแนวทางปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับสถานศึกษา และรายงานผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ เพื่อให้ทุกฝ่ายร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษา ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติแห่งชาติ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุข มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการบริหารจัดการ รวมทั้งการทำงานที่เน้นคุณภาพ เป็นการทำงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยสถานศึกษาจะต้องมีการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร เพื่อพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (2545, หน้า 63-68) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอกว่าการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอกเชื่อมโยงกันด้วยมาตรฐานการศึกษาตามความเหมาะสม และบริบทของสถานศึกษา แต่ควรมีส่วนที่สอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพนอก ซึ่งพัฒนาตามจุดมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติรวมอยู่ด้วย

การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการประเมินผล และการติดตาม ตรวจสอบ คุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งข้อมูลที่ได้จากรายงานการประเมินตนเองของ สถานศึกษาจะต้องส่งให้สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การ มหาชน) เพื่อให้คณะผู้ประเมินภายนอกได้ศึกษาอย่างละเอียดก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพภายนอกเป็นงานที่ต่อเนื่อง และสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพ ภายใน และเป็นการตรวจสอบผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อ การประเมินภายนอกในแต่ละระดับการศึกษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงาน แก่สถานศึกษา และทำให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพภายนอกจึงมีความสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพภายในดังแสดงในแผนภูมิที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอก ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอก

ที่มา : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2545, หน้า 66)

จากแผนภูมิที่ 1 แสดงให้เห็นว่าเมื่อสถานศึกษามีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และจัดทำรายงานการประเมินตนเองเป็นประจำทุกปี (Self-Assessment Report หรือเรียกย่อ ๆ ว่า SAR) รายงานดังกล่าวจะเสนอต่อสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก

รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาจะช่วยให้คณะผู้ประเมินภายนอกสามารถวางแผนเพื่อรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลและประเมินคุณภาพของสถานศึกษาได้ภายในเวลาอันรวดเร็วการประเมินตนเองจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งของการประเมินคุณภาพภายนอก

ดังนั้นสรุปได้ว่าการประเมินภายนอกมีความสัมพันธ์กับการประเมินคุณภาพภายใน เพราะเป็นการประเมินสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามมาตรฐานภายในของสถานศึกษาในด้านสภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ การบริการต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าเป็นการตรวจสอบต่อเนื่องจากการประเมินผลการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาว่ามีมาตรฐานการศึกษาตามมาตรฐานของชาติ เป็นการสร้างความมั่นใจและทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การรับรองคุณภาพการดำเนินงานของหน่วยงานว่ามีมาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานของชาติ

**มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน รอบที่ 3 (พ.ศ. 2554 – 2558)**

คำนิยามของกลุ่มตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ และกลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม ดังนี้

กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ประเมินภายใต้ภารกิจของสถานศึกษา โดยกำหนดตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินบนพื้นฐานที่ทุกสถานศึกษาต้องมีและปฏิบัติได้ ซึ่งสามารถชี้ผลลัพธ์และผลกระทบได้ดี และมีความเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่พัฒนาจากรอบแรกและรอบสอง ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ที่ 1 - 8

กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ประเมินผลผลิตตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา รวมถึงความสำเร็จตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละสถานศึกษา โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ที่ 9 - 10

กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มุ่งประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดแนวทางพัฒนาเพื่อร่วมชี้แนะ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสังคมตามนโยบายของรัฐ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนตามกาลเวลาและปัญหาสังคมที่เปลี่ยนไป โดยมีเป้าหมายที่แสดงถึงความเป็นผู้ช่วยเหลือสังคม และแก้ปัญหาสังคมของสถานศึกษา เช่น การปฏิรูปการศึกษา การส่งเสริมและสืบสาน โครงการตามพระราชดำริ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา การป้องกันสิ่งเสพติด การพร้อมรับการเป็นสมาชิกสังคมอาเซียน การอนุรักษ์พลังงาน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การป้องกันอุบัติเหตุ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การสร้างสังคมสันติสุข และความปรองดอง ฯลฯ โดยสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดและหน่วยงานต้นสังกัดให้การรับรองการกำหนดตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ที่ 11 และ 12

หลักเกณฑ์การกำหนดตัวบ่งชี้

การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการพัฒนาตัวบ่งชี้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ และกลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม ให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อ 38 กำหนดให้สำนักงานทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และครอบคลุมหลักเกณฑ์ในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ (1) มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา (2) มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา (3) มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ (4) มาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน ดังนี้

มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ประเมินมาตรฐานนี้ด้วยตัวบ่งชี้พื้นฐาน 5 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ 2 ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม 1 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้พื้นฐาน

1. ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี
2. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
3. ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ห้องสมุดงานวิจัย
วันที่..... 17 พ.ย. 2555
เลขทะเบียน..... 248670
เลขเรียกหนังสือ.....

4. ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น
 5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
- ตัวบ่งชี้อัตถัักษณ์

1. ผลการพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา

2. ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม

1. ผลการดำเนินการ โครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา

มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ระบุว่า “ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง โดยหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ ดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ประเมิน มาตรฐานนี้ด้วยตัวบ่งชี้พื้นฐาน 1 ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม 1 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้พื้นฐาน

ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม

ผลการส่งเสริมเพื่อพัฒนาสถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐาน ยกระดับมาตรฐาน และรักษา มาตรฐาน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

มาตรา 24 ระบุว่า “จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของ ผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้ สดส่วนสมดุลกัน ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งจัดการเรียนรู้ให้

เกิดขึ้นได้ทุกสถานการณ์” การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ประเมินมาตรฐานนี้ด้วยตัวบ่งชี้พื้นฐาน 1 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้พื้นฐาน

ประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

มาตรา 48 ระบุว่า “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก” การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ประเมินมาตรฐานนี้ด้วยตัวบ่งชี้พื้นฐาน 1 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้พื้นฐาน

พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาและต้นสังกัด

การกำหนดค่าน้ำหนักตัวบ่งชี้

การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มีตัวบ่งชี้พื้นฐาน จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักรวม 80 คะแนน (โดยตัวบ่งชี้ที่ 1 - 4 และตัวบ่งชี้ที่ 6 มีค่าน้ำหนัก 10 คะแนน ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีค่าน้ำหนัก 20 คะแนน และตัวบ่งชี้ที่ 7 - 8 มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน) ตัวบ่งชี้เอกลักษณ์มีจำนวน 2 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนัก 10 คะแนน (แต่ละตัวบ่งชี้มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน) และตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม มีจำนวน 2 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนัก 10 คะแนน (แต่ละตัวบ่งชี้มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน)

ข้อมูลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ใช้ประกอบการพิจารณา

ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานเฉลี่ย 3 ปีการศึกษาย้อนหลังก่อนการประเมิน (กรณีสถานศึกษาเปิดใหม่ที่มีการดำเนินงานไม่ครบ 3 ปีการศึกษา ให้ใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานเฉลี่ย 2 ปีการศึกษาล่าสุด หรือหากมีการดำเนินงานไม่ครบ 2 ปีการศึกษา ให้ใช้ข้อมูลผลการดำเนินงาน 1 ปีการศึกษาล่าสุดก่อนการประเมิน)

รูปแบบการประเมิน

การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรูปแบบการประเมิน 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การประเมินเชิงปริมาณ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 2.1, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 และ 6.2
2. การประเมินเชิงปริมาณและเชิงพัฒนาการ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 1.1, 5.1 – 5.8 และ 8
3. การประเมินเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 และ 2.2
4. การประเมินเชิงคุณภาพ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 6.1, 7, 9, 10 และ 12
5. การประเมินเชิงคุณภาพและการพิจารณาผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (Better) ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 11

กลุ่มตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ครอบคลุมมาตรฐานที่ว่าด้วย

1. ผลการจัดการศึกษา
2. การบริหารจัดการศึกษา
3. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. การประกันคุณภาพภายใน

การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเมินมาตรฐานตามกฎกระทรวง ฯ ประกอบด้วย 3 กลุ่มตัวบ่งชี้ คือ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน (8 ตัวบ่งชี้) กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ (2 ตัวบ่งชี้) และกลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม (2 ตัวบ่งชี้) มีจำนวนรวมทั้งหมด 12 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน

1. ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี
2. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
3. ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
4. ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
6. ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
7. ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา
8. พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาและต้นสังกัด

กลุ่มตัวบ่งชี้เอกลักษณ์

9. ผลการพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา

10. ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา
กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม

11. ผลการดำเนินงาน โครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา

12. ผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ตามหมวด 6 ว่าด้วย มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่ง ต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ. 2544 - 2548) และประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549 - 2553) เสร็จสิ้นไปแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ซึ่งในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามยังคงหลักการสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 หมวด 3 ที่ได้ ระบุว่าให้การประกันคุณภาพภายนอกคำนึงถึงจุดมุ่งหมายและหลักการดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม และโปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

3. สร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการการศึกษา ของชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย ซึ่งสถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน

4. ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและพัฒนาระบบการจัดการศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครั้ว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

6. คำนี้ถึงความเป็นอิสระเสรีภาพทางวิชาการ เอกสิทธิ์ ปรัญญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา

นอกจากนี้ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และครอบคลุมหลักเกณฑ์เรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา
2. มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา
3. มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. มาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน

การรับรองมาตรฐานคุณภาพ

สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของ สมศ. ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) จะต้องมีผลการประเมิน ดังนี้

1. มีผลรวมคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอกระดับสถานศึกษา ตั้งแต่ 80.00 คะแนน ขึ้นไป
2. มีตัวบ่งชี้อย่างน้อย 10 ตัวบ่งชี้ จากทั้งหมด 12 ตัวบ่งชี้ ที่มีระดับคุณภาพแต่ละตัวบ่งชี้ตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป
3. ต้องไม่มีตัวบ่งชี้ใดอยู่ในระดับคุณภาพควรปรับปรุง หรือ ต้องปรับปรุง การให้คะแนนรายตัวบ่งชี้

การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มีตัวบ่งชี้พื้นฐาน จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักรวม 80 คะแนน (โดยตัวบ่งชี้ที่ 1 - 4 และตัวบ่งชี้ที่ 6 มีค่าน้ำหนัก 10 คะแนน ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีค่าน้ำหนัก 20 คะแนน และตัวบ่งชี้ที่ 7 - 8 มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน) ตัวบ่งชี้เอกลักษณ์ มีจำนวน 2 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนัก 10 คะแนน (แต่ละตัวบ่งชี้มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน) และตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริมมีจำนวน 2 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนัก 10 คะแนน (แต่ละตัวบ่งชี้มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน)

การประเมินแบบโคโคเด่น

เพื่อขับเคลื่อนให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาและเพิ่มพูนศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่องสู่ความเป็นเลิศจึงมีแนวทางการประเมินแบบ โคโคเด่น เพื่อสร้างความร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความเข้มแข็งในการจัดการศึกษาในทุกกระดับ ซึ่งสถานศึกษาสามารถขอรับการประเมินแบบ โคโคเด่นเพิ่มเติมได้

แนวทางการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาแบบ โคดเด่น ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ แนวทาง “1 ช่วย 9” (1 สถานศึกษา ช่วย 9 สถานศึกษา) กล่าวคือ สถานศึกษาที่ขอรับการประเมิน จะต้องเป็นแกนนำให้สถานศึกษาที่อยู่ในเครือข่ายการพัฒนาอีก 9 แห่ง ให้ก้าวสู่สถานศึกษาที่มีคุณภาพและได้รับการรับรองมาตรฐานจาก สมศ. จากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม โดยมีเงื่อนไขในการขอรับการประเมิน ดังนี้

1. เป็นการประเมินระดับสถานศึกษาตามความสมัครใจ โดยสถานศึกษาเป็นผู้ขอรับการประเมินเอง
2. สถานศึกษาที่ขอรับการประเมินจะต้องได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพจาก สมศ. ทุกระดับชั้นที่เปิดสอน และมีผลการประเมินในภาพรวมระดับดีมากเท่านั้น จากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549 - 2553)
3. สถานศึกษาที่อยู่ในเครือข่ายการพัฒนาของสถานศึกษาที่ขอรับการประเมินแบบ โคดเด่น ต้องเป็นสถานศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง ในระดับควรปรับปรุง หรือระดับพอใช้หรือระดับดีเท่านั้น
4. สถานศึกษาที่ขอรับการประเมินแบบ โคดเด่นจะได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสามตามปกติ ดังนั้น สถานศึกษาที่ขอรับการประเมินแบบ โคดเด่นจะต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองให้ครอบคลุมประเด็นตามแนวทางการขอรับการประเมินแบบ โคดเด่น และตาม มาตรฐาน ตัวบ่งชี้อื่น ๆ ที่สถานศึกษาใช้รายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด และจัดส่งมายัง สมศ. เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามตามปกติ
5. สถานศึกษา จำนวน 9 แห่ง ในเครือข่ายการพัฒนาของสถานศึกษาที่ขอรับการประเมิน แบบ โคดเด่น จะได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ การพิจารณาตามกรอบการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามเช่นเดียวกับสถานศึกษาอื่น ๆ ซึ่งจะต้องมีผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามเพิ่มขึ้น ครบทั้ง 9 แห่ง
6. สถานศึกษาในเครือข่ายการพัฒนาของสถานศึกษาที่ขอรับการประเมินแบบ โคดเด่น นั้น อาจจะเป็นสถานศึกษาในระดับการศึกษาเดียวกัน หรือต่างระดับกันก็ได้ เช่น สถานศึกษาที่ ขอรับการประเมินแบบ โคดเด่น มีสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาเป็นศูนย์พัฒนาเด็ก จำนวน 2 แห่ง และเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 แห่ง เป็นต้น โดยจะตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกันหรือต่างพื้นที่กันก็ได้

ขั้นตอนในการขอรับการประเมินแบบ โคดเด่น มีดังนี้

1. สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเพื่อรับการประเมินแบบ โคดเด่น ต้องเสนอโครงการ แจ้งให้ สมศ. ทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 6 เดือน หรืออย่างน้อย 1 ภาคการศึกษา พร้อมด้วยข้อมูลและ

แผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินแบบ โคดเด่นตามแนวทางที่เลือก เช่น แจ้งรายชื่อสถานศึกษาที่อยู่ในเครือข่ายการพัฒนา จำนวน 9 แห่ง พร้อมแผนการพัฒนสถานศึกษาในเครือข่าย และระยะเวลาที่ใช้เพื่อการพัฒนา เป็นต้น เพื่อที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จะได้จัดกลุ่มสถานศึกษาและเตรียมการประเมินเป็นการเฉพาะ

2. คณะกรรมการบริหาร สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการวิชาการหลักที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กพพ.)

3. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) แจ้งผลการพิจารณาแก่สถานศึกษาที่สมัครเข้าร่วมโครงการ

4. สถานศึกษาดำเนินการตามแผนงาน และรายละเอียดโครงการตามที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

5. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามและการประเมินแบบ โคดเด่น

6. ประกาศผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามและผลการประเมินแบบ โคดเด่น

7. สถานศึกษาที่ผ่านการประเมินแบบ โคดเด่นจะได้รับประติมากรรมคุณภาพ เพื่อแสดง ณ สถานศึกษา

จากการศึกษาแนวทางการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาแบบ โคดเด่น ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพอสรุปได้ว่าเป็นการขับเคลื่อนให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาและเพิ่มพูนศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องสู่ความเป็นเลิศ จึงมีแนวทางการประเมินแบบ โคดเด่น เพื่อสร้างความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความเข้มแข็งในการจัดการศึกษาในทุกระดับ ซึ่งสถานศึกษาสามารถขอรับการประเมินแบบ โคดเด่นเพิ่มเติมได้ตามขั้นตอนจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

การประกันคุณภาพการศึกษา

ความหมาย และความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา คำว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นที่สนใจของนักวิชาการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง โดยมีผู้ให้คำนิยามไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540, หน้า 18) ได้ให้นิยามของการประกันคุณภาพการศึกษาว่าการประกันคุณภาพการศึกษา คือระบบการสร้างเชื่อมั่นให้กับ

สังคมหรือชุมชนว่าโรงเรียนของชุมชนได้รับการพัฒนาถึงเกณฑ์มาตรฐาน สามารถจัดการศึกษาให้ลูกหลานของชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ นักเรียนที่เรียนจบแล้วมีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้

ในทำนองเดียวกัน สงบ ลักษณะ (2541, หน้า 2) ให้ความเห็นว่า การประกันคุณภาพทางการศึกษาเป็นกระบวนการวางแผน และกระบวนการจัดการ ของผู้ที่รับผิดชอบจัดการศึกษาที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตร และตรงกับความมุ่งหวังของสังคม

ในปีเดียวกันนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541, หน้า 4) ได้ให้ความหมายว่าการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า สถานศึกษามีแนวทางการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน และสอดคล้องกับหลักการ นโยบาย จุดเน้นของแผนการศึกษาของชาติ และสถานศึกษาได้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อคุณภาพการศึกษาที่ดีของผู้เรียนทุกคน

ส่วน กรมสามัญศึกษา (2543, หน้า 14) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาคือการดำเนินการต่าง ๆ ในกระบวนการจัดการศึกษาตั้งแต่การวางแผนไว้ตั้งแต่ต้น เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความมั่นใจ และเป็นหลักประกันต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคมว่า สถานศึกษาจะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพผู้เรียนจบการศึกษา มีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของสังคม

ในปีต่อมา จำรัส นองมาก (2544, หน้า 2) ให้นิยามการประกันคุณภาพว่า ตามความหมายที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมายถึง การประเมินผล และการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานของสถานศึกษา ถ้าเป็นการประกันคุณภาพภายใน ตรวจสอบคุณภาพโดยบุคลากรของสถานศึกษา หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัด ถ้าเป็นการประกันคุณภาพภายนอกตรวจสอบโดยสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา

นอกจากนี้ รุ่ง แก้วแดง (2545, หน้า 96) ให้ความหมายว่า การประกันคุณภาพ คือ การทำงานตามปกติของครู เพียงแต่ปรับปรุงการทำงานให้เป็นกระบวนการ ขั้นตอนที่ชัดเจน ครูต้องทำการวิจัยมีการเก็บข้อมูล มีการวิเคราะห์ มีการนำไปใช้ โดยสรุป คือ นำกระบวนการ PDCA มาใช้ในการทำงาน

จากความหมายที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการหรือกลไกใด ๆ ที่จะรักษาไว้ซึ่งคุณภาพของการศึกษาให้ได้มาตรฐาน และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นับว่าเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจต่อสังคม ผู้ปกครอง ว่าสถาบันการศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และการประกัน

คุณภาพ การศึกษาเป็นระบบความเชื่อมั่นศรัทธา ที่โรงเรียนจะต้องสร้างความสนใจว่าโรงเรียนจะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด

ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

อุทุมพร จามรมาน (2544, หน้า 47) ได้กล่าวถึงสำคัญของการประกันคุณภาพว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการให้ข้อมูลแก่ประชาชนว่า สถาบันการศึกษา ได้ผลิตผลงานที่มีคุณภาพข้อมูลที่เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของทุกคนที่รับเงินเดือน ดังนั้น การประกันคุณภาพ นอกจากจะทำให้แต่ละคนตื่นตัวทำงานให้ดีขึ้นแล้ว ยังจะทำให้คุณภาพการศึกษาไทย ส่วนรวมมีเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเกิดผลดีต่อประเทศชาติที่จะได้บัณฑิตที่มีทั้งความรู้ ความสามารถจะทำงานวิจัยที่มีคุณภาพ จะได้งานวิชาการสู่สังคม และงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ดีขึ้นการประกันคุณภาพจึงน่าจะเป็นการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาที่ว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจะทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ และการพัฒนาการศึกษาทุกขั้นตอนตั้งแต่การกำหนด เป้าหมาย/การวางแผนการทำตามแผน การประเมินผล และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงานนอกจากนี้การประกันคุณภาพการศึกษายังเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้

1. ผู้เรียนและผู้ปกครองมีหลักประกัน และความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
2. ครูได้ทำงานอย่างมืออาชีพ ได้ทำงานที่เป็นระบบที่ดี มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และเน้นวัฒนธรรมคุณภาพ ได้พัฒนาตนเอง และผู้เรียนอย่างต่อเนื่องทำให้เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง และชุมชน
3. ผู้บริหารได้ใช้ภาวะผู้นำ และความรู้ความสามารถในการบริหารงานอย่างเป็นระบบ และมีความโปร่งใส เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับ และนิยมชมชอบของผู้ปกครอง และชุมชน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และเป็นประโยชน์ต่อสังคม
4. หน่วยงานที่กำกับดูแลได้สถานศึกษาที่มีคุณภาพ และศักยภาพในการพัฒนาตนเองซึ่งจะช่วยแบ่งเบาภาระในการกำกับดูแลสถานศึกษา และก่อให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพทางการศึกษา และคุณภาพของสถานศึกษา
5. ผู้ประกอบการ ชุมชน และสังคมประเทศชาติได้เยาวชน และคนที่ดีมีคุณภาพ และศักยภาพที่จะช่วยทำงานพัฒนาองค์กรชุมชน และสังคมประเทศชาติต่อไป

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการประกันคุณภาพเป็นการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญของประเทศไทยเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเกิดความมั่นใจใน คุณภาพการบริหารจัดการของหน่วยงานที่จัดการศึกษาโดยตรงทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ และการพัฒนาการศึกษาทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนด เป้าหมาย/การวางแผน การทำตามแผน การประเมินผล และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงาน นับเป็นประโยชน์ต่อ ผู้ปกครองนักเรียน ครู ผู้บริหาร หน่วยงานที่กำกับดูแล และสังคมประเทศชาติในการพัฒนาองค์กร

หลักการ และแนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการบริหารจัดการ และดำเนินงานตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความหมายดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ได้มีหน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา เสนอแนวคิดและหลักการไว้ ดังนี้

ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์ (2542, หน้า 34) กล่าวว่า การใช้การศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพของคน ให้มุ่งสู่คุณลักษณะที่สังคมพึงประสงค์ จำเป็นต้องใช้การศึกษาที่มีคุณภาพ มีกลไกการรักษาคุณภาพ และยกระดับมาตรฐานคุณภาพอย่างต่อเนื่อง แต่โดยภาพรวมแล้ว คุณภาพการจัดการศึกษาของไทยยังคงเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ว่า มาตรฐานคุณภาพของผู้เรียนยังไม่เป็นที่พึงพอใจของสังคม ซึ่งสภาพดังกล่าวมีสาเหตุสำคัญ ๆ หลายประการด้วยกัน แต่สาเหตุหนึ่งมาจากการที่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา ทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพอย่างเพียงพอ และต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามมาตรการที่เป็นทางออกของปัญหาดังกล่าว คือ การประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งโดยระบบได้กำหนดให้มีกลไกการประเมิน ทั้งประเมินเพื่อตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Internal Quality and Intervention) และการประเมิน เพื่อให้ได้การรับรองคุณภาพการศึกษา (Quality Accreditation)

ส่วน รุ่ง แก้วแดง (2545, หน้า 9) มีความเห็นว่า การประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเรื่องที่ทุกคนจำเป็นต้องทำความเข้าใจ มิฉะนั้น จะกลายเป็นการประเมินเอกสาร ประเมินสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยไม่ได้เน้นที่การเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งเป็นเจตนารมณ์ที่แท้จริงของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 1 - 4) ได้ดำเนินการเพื่อพัฒนาการศึกษาให้ทุกคนมีความเสมอภาค และเท่าเทียมกันทางคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เป็นมาตรฐาน โดยมีหลักการ ดังนี้

1. กระจายอำนาจในการกำหนดนโยบายการบริหาร งานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรให้จังหวัด และสถานศึกษาทุกระดับ และทุกประเภท

2. สนับสนุนผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

3. ต้องจัดให้มีการควบคุมคุณภาพการศึกษามีระบบการตรวจสอบ และแทรกแซงคุณภาพการศึกษา และระบบการประกันคุณภาพการศึกษาโดยการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้เป็นกรอบการประกันคุณภาพการศึกษามีการดำเนินงาน 3 ประการ คือ

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำการศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดมาตรฐานด้านผลผลิต ปัจจัย และกระบวนการ สนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึง การพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารทางการศึกษา และการสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบ และการแทรกแซงคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

2.1 การประเมินความก้าวหน้าของโรงเรียน และการจัดทำรายงานของโรงเรียนต่อประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นการติดตาม และตรวจสอบของโรงเรียน

2.2 มาตรฐานการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ตามแนวมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

3.1 การทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

3.2 การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

3.3 การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม หรือการประเมินคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 12 – 14) กล่าวว่าหากยึดเอานิยามของการประกันคุณภาพที่หมายถึงกิจกรรมใด ๆ ที่ดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริหารว่าผลผลิตทางการศึกษาที่ได้นั้นมีคุณภาพตามที่พึงประสงค์แล้ว การประกันคุณภาพสามารถจำแนกได้เป็น 2 ระดับ

1. ระดับ Accountability หมายถึง โรงเรียนมีกระบวนการจัดการที่สร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครอง และชุมชนของโรงเรียนว่า นักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่ชุมชนต้องการ การประกันคุณภาพระดับนี้จะครอบคลุมถึงขั้นที่ 2 ที่เน้นกระบวนการประกันคุณภาพภายใน

2. ระดับ Accreditation หมายถึง โรงเรียนมีกระบวนการจัดการของโรงเรียนที่สร้างความมั่นใจให้กับชุมชน และสังคมในวงกว้างว่า นักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยองค์กรภายนอกโรงเรียนเป็นผู้รับรองมาตรฐานการประกันคุณภาพระดับนี้ ครอบคลุมขั้นที่ 3 ที่เน้นกระบวนการประกันคุณภาพภายนอก อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนทั้ง 3 ดังกล่าว คือ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน และการประเมินคุณภาพ เป็นกระบวนการที่ทุกระดับหน่วยงานที่มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาต้องดำเนินการให้มีขึ้นในสถานศึกษา

สรุปแนวคิด หลักการการประกันคุณภาพการศึกษาได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การควบคุมคุณภาพ (2) การตรวจสอบคุณภาพ และติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด (3) การประเมินคุณภาพ

ขั้นตอนการประกันคุณภาพการศึกษา

การควบคุมคุณภาพ (Quality Control)

1. ศึกษาและเตรียมการ

- 1.1 ตั้งคณะทำงานประกัน
- 1.2 ให้ความรู้แก่บุคลากรทุกมนุษย์
- 1.3 ตั้งคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ

2. วางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา

- 2.1 กำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- 2.2 สร้างเครื่องมือประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน
- 2.3 จัดทำสารสนเทศสภาพปัจจุบัน (ข้อมูลพื้นฐาน)
- 2.4 จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามแผนยุทธศาสตร์ในธรรมนูญสถานศึกษา
- 2.5 จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา

- 2.6 ประเมินสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาตามมาตรฐาน
- 2.7 จัดทำธรรมนูญสถานศึกษาหรือแผนพัฒนาสถานศึกษา
3. ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามแผน
 - 3.1 ปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา
 - 3.2 นิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาการตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพ (Quality Audit)
4. ตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
 - 4.1 แต่งตั้งกรรมการตรวจสอบ
 - 4.2 กำหนดระยะเวลาและแนวทางการตรวจสอบ
 - 4.3 ประเมินสภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐานของสถานศึกษาครั้งที่ 2 หลังจากปฏิบัติงานไปได้ระยะเวลาหนึ่ง
 - 4.4 จัดทำสารสนเทศแสดงผลการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัด และเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
5. พัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
 - 5.1 ปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
 - 5.2 ติดตาม ตรวจสอบการแก้ไข ปรับปรุงการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานของสถานศึกษา
 - 5.3 สรุปผลการตรวจสอบ จัดทำสารสนเทศ (ข้อมูลพื้นฐาน) ครั้งที่ 2 และรายงานการตรวจสอบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา พัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นการประเมิน (Quality Assessment) และรับรองคุณภาพ (Quality Accreditation)
6. เตรียมการเพื่อรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา
 - 6.1 จัดเตรียมหลักฐาน และข้อมูลต่าง ๆ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา
 - 6.2 ถ้าได้รับการรับรอง และได้ใบรับรอง สถานศึกษารักษามาตรฐานคุณภาพไว้คงไว้ และรายงานผลการประเมิน
 - 6.3 ถ้ายังไม่ได้รับการรับรอง สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไข และขอรับการประเมินใหม่ตามเวลาที่กำหนด

แนวการดำเนินการตามขั้นตอนการประกันคุณภาพการศึกษา

การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control)

1. การศึกษา และเตรียมการ มีแนวการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ตั้งคณะกรรมการ และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

1.2 ให้การศึกษาแก่ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.3 ตั้งคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ ในการดำเนินการประเมินคุณภาพ

การศึกษา

2. การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา โดยวางแผนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดย

2.1 กำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ที่เป็นการกำหนดจากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด

2.2 จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อควบคุมให้ผู้รับผิดชอบงานคุณภาพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐาน และตัวชี้วัดที่กำหนดคปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพสม่ำเสมอตลอดเวลา

2.3 สร้างเครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดขึ้น เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มาจัดทำเป็นข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา ที่จะใช้ในการหาจุดที่จะพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

2.4 ประเมินสภาพปัจจุบัน หรือเก็บข้อมูลสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา โดยใช้เครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษาที่สร้างขึ้น

2.5 จัดทำสารสนเทศ หรือข้อมูลพื้นฐานสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา โดยนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มาจัดทำข้อมูลพื้นฐานแสดงผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา โดยจัดกลุ่มของข้อมูล ตามมาตรฐาน และตัวชี้วัด คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2.6 จัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา หรือแผนพัฒนาสถานศึกษา

2.7 จัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา โดยการนำกลยุทธ์และกิจกรรมในแต่ละปีการศึกษา ที่กำหนดไว้ในกลยุทธ์สถานศึกษา ไปวางแผนการปฏิบัติการประจำปี

3. การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ทบทวนการประกันคุณภาพการศึกษา โดยทบทวนงานต่าง ๆ ที่สถานศึกษาได้ทำการวางแผนไว้ให้ทุกคนเข้าใจ และนำไปปฏิบัติ

3.2 ปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และตามแผนปฏิบัติราชการของสถานศึกษา

3.3 นิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระหว่างที่ทุกฝ่ายของสถานศึกษาได้ดำเนินงานไป ขณะเดียวกัน ก็ช่วยกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นให้สำเร็จลุล่วงไป เพื่อให้คุณภาพของสถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้เร็วขึ้น

4. การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพ

การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยดำเนินการ ดังนี้

4.1 แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

4.2 กำหนดระยะเวลา และแนวทางการตรวจสอบ หรือวางแผนการตรวจสอบ ซึ่งการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาควรทำการตรวจสอบ ทั้งการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน และตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา (มาตรฐานและตัวชี้วัด) ของสถานศึกษาด้วย

4.3 ดำเนินการตรวจสอบตามแผนที่วางไว้ สำหรับการประเมินสภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาครั้งที่ 2 หลังจากได้ปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ไปได้ระยะเวลาหนึ่ง โดยนำเครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษาที่สร้างขึ้นแล้ว ของขั้นตอนที่ 2 (การวางแผนฯ) ทำการประเมินคุณภาพการศึกษา และจัดทำสารสนเทศหรือข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาครั้งที่ 2 ของขั้นตอนที่ 2 (การวางแผนฯ) ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของตัวชี้วัด และมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ที่บกพร่องที่พบจากการประเมินครั้งที่ 1 เพื่อตรวจสอบและแก้ไขสิ่งที่ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ต่อไป

5. การพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดย

5.1 ปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติงานที่พบว่าไม่เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

5.2 ติดตาม ตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตามระยะเวลาที่เหมาะสมที่ผู้ปฏิบัติได้กำหนดไว้ว่าจะแก้ไขเสร็จ ทั้งนี้ เพื่อให้แน่ใจว่า ข้อบกพร่องที่พบ ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง

5.3 สรุปผลการตรวจสอบ และรายงานผลการตรวจสอบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR)

5.4 สำหรับงานที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ให้พัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพดียิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป

6. การประเมินและรับรองคุณภาพ

การเตรียมการเพื่อรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการ ดังนี้

6.1 ผู้เกี่ยวข้องจัดเตรียมหลักฐานการปฏิบัติงาน และข้อมูลต่าง ๆ ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายงานการประเมินตนเองไว้ล่วงหน้าให้พร้อม เพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอก ที่เป็นผู้แทนสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา ตามกำหนดระยะเวลาที่องค์กรภายนอกจะมาประเมินคุณภาพของสถานศึกษา

6.2 รับการประเมินจากองค์กรภายนอก โดยองค์กรภายนอก จะทำการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งองค์กรภายนอกจะส่งรายงานข้อเท็จจริงดังกล่าวให้กับสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา

6.3 ถ้าสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พิจารณารายงานข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่า สถานศึกษามีคุณภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครบถ้วนทุกมาตรฐาน ก็จะทำให้การรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งหมายความว่า สถานศึกษาได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาแล้ว ซึ่งการรับรองดังกล่าวจะมีอายุ 5 ปี คือ เมื่อครบ 5 ปี สถานศึกษาจะต้องถูกประเมินคุณภาพใหม่ อย่างไรก็ตาม ระหว่างที่สถานศึกษาได้รับใบรับรองคุณภาพการศึกษา องค์กรภายนอกจะมาทำการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ตลอดเวลา

6.4 ถ้าสถานศึกษาไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาต้องปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน ตามระยะเวลาที่คณะกรรมการประเมินกำหนดแล้วขอรับการประเมินใหม่ แต่ถ้าถึงระยะเวลาที่กำหนดแล้วสถานศึกษายังมีการพัฒนาไม่ถึงเกณฑ์ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ต้องรายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ตามมาตรา 51 ของหมวด 6 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542, หน้า 2 – 3) กล่าวว่าหลักการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเดิม ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาไทยให้มีมาตรฐานเป็นเลิศ ได้กำหนดหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดไว้ใน 3 ข้อ คือ

1. รัฐกระจายอำนาจในการกำหนดนโยบายและการบริหาร งานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรให้จังหวัด และสถานศึกษาทุกระดับ และทุกประเภท

2. รัฐสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วม
รับผิดชอบในการจัดการศึกษา

3. โรงเรียนต้องแสดงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อ

3.1 นักเรียน

3.2 มาตรฐานที่กำหนด

3.3 ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา

สาระสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีดังนี้

1. จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ทุกโรงเรียนมีมาตรฐานควบคุม
คุณภาพที่เท่าเทียมกัน

2. ส่งเสริมให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ในกรอบการประเมิน
คุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อศึกษาร่วมกัน

3. สร้างสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างเสรีภาพ ในการดำเนินการพัฒนาและมาตรฐานของ
ส่วนภูมิภาคกับกรอบการดำเนินงานที่ส่วนกลางกำหนด

4. พัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 1-4)

ในการกำหนดกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ใช้กรอบความคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพของ
กระทรวงศึกษาธิการแต่ได้ปรับรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนขึ้น และให้สอดคล้องกับ
นโยบาย และการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กล่าวคือ
กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : การควบคุมคุณภาพ มีกิจกรรมสำคัญ คือ

1. กำหนดมาตรฐานโรงเรียน โดย สปช. พัฒนามาตรฐานโรงเรียนที่เป็นแกนกลาง
สปจ., สปอ. ปรับขยายเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อลงสู่การปฏิบัติ และให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

2. พัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานโดยจัดทำแผนการดำเนินงานเตรียมความพร้อมทางด้าน
ปัจจัยต่าง ๆ รวมทั้งบุคลากร

ขั้นตอนที่ 2 : การตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน มีกิจกรรมสำคัญ คือ

1. ตรวจสอบภายใน โดยให้โรงเรียนทำการประเมินตนเองในระหว่างการค้าเนินงานตามแผน และเมื่อสิ้นสุดแผน
2. ตรวจสอบภายนอก โดยให้ สปอ. กำหนดกระบวนการนิเทศ 100% เพื่อเป็นยุทธศาสตร์หลัก
3. ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน โรงเรียน โดยระดมกำลังจากทุกระดับหน่วยงาน กลุ่มเป้าหมายสำคัญคือ โรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน
4. โรงเรียนใช้ผลการตรวจสอบทั้งภายใน และภายนอกทำการปรับปรุงโรงเรียน และตั้งเป้าหมายการพัฒนาที่สูงขึ้นกว่าเดิมอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 3 : การประเมินคุณภาพ มีกิจกรรมสำคัญ คือ

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติร่วมกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประเมินคุณภาพตามมาตรฐานโรงเรียน ทุกโรงเรียน และทุก 2 ปี เพื่อจัดระดับคุณภาพโรงเรียน และติดตามความก้าวหน้าของคุณภาพโรงเรียนในภาพรวมของระดับประเทศ
2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประเมินในส่วนที่เพิ่มเติมเฉพาะของจังหวัด และใช้ผลการประเมินทั้งสองส่วน คือ ส่วนที่ประเมินร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และส่วนที่ประเมินเพิ่มเติมเฉพาะของจังหวัดเอง เพื่อจัดระดับคุณภาพโรงเรียนตามเกณฑ์ของระดับจังหวัด
3. ปรับปรุง พัฒนามาตรฐานโรงเรียนทุก 5 ปี (แผนพัฒนาฯ ละ 1 ครั้ง)

สำหรับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 7-8) ได้กล่าวถึงแนวคิด และหลักการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการบริหารจัดการ และการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการ โดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคม โดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการ “ป้องกัน” ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ และผลผลิตไม่มีคุณภาพ ระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาที่ได้มีการพัฒนากันอยู่ขณะนี้ มีแนวคิดเพื่อส่งเสริม และเสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ และการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน

2. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบ และติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ซึ่งแม้จะเป็นบุคคลภายนอก แต่ยังคงถือว่าเป็นการประเมินภายใน เพราะดำเนินการโดยหน่วยงานที่อยู่ในสายการบริหารของสถานศึกษา ซึ่งการดำเนินการตรวจสอบ และการประเมินสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ ตามที่กำหนด โดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมสนับสนุน ให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพอันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์การมหาชน

ดังนั้น แนวทางการประเมินภายในเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นสิ่งที่สถานศึกษาจะต้องนำไปดำเนินการเพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาว่าดำเนินการพัฒนาเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดแล้วหรือไม่ หากพบว่ายังไม่เป็นไปตามมาตรฐานก็จะนำไปสู่การส่งเสริม ปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งได้คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน และได้ผ่านการรับรองคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับรองต่อไป

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ความหมาย และความสำคัญของประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สมศักดิ์ สินธุระเวช (2542, หน้า 149-150) การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล และสังคม มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ ทรัพยากรมนุษย์ดังกล่าวส่วนหนึ่งจะมาจากการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากระบบสถานศึกษา ในขณะที่สังคมโลกพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาในระบบโรงเรียน จำเป็นต้องสนองต่อการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนให้สอดคล้องกับลักษณะของสังคมทั้งในปัจจุบัน และอนาคตที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าว ดังนั้นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการ กำลังดำเนินการอยู่ขณะนี้จะต้องเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย โดยให้ทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกันตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ระบุว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ได้กำหนดไว้ในหมวด 6 เรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาว่า จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐาน

การศึกษาทุกระดับ ให้ครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้การศึกษาามีคุณภาพ ได้แก่ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ ครูและบุคลากรทางการศึกษา และกระบวนการบริหารการจัดการ

นอกจากนี้ ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย (2545, หน้า 31) ได้ระบุไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โรงเรียน โดยบุคลากรของสถานศึกษาหรือ โดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่ดูแลสถานศึกษานั้น ดังนั้นการที่โรงเรียนประเมินตนเอง และ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ประเมินมาตรฐานโรงเรียน จึงเป็นการประกันคุณภาพภายใน

2. การประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง การประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพ และให้มีการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การประเมินความพร้อม ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพ ภายนอกดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงส่วนที่แตกต่างในการประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพ แต่ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนจะเป็นกระบวนการพัฒนาที่โรงเรียน ร่วมกับชุมชนดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนจะมีคุณภาพอันพึงประสงค์ตามความ คาดหวังที่ได้สร้างข้อตกลงร่วมกัน ได้

ส่วน วรภัทร์ ภูเจริญ (2542, หน้า 16) กระบวนการในพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นที่ไปตามเป้าหมายได้นั้น จะต้องอาศัยกระบวนการสำคัญคือ การประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก โดยโรงเรียนต้องจัดให้มีระบบ การประกันคุณภาพภายในโรงเรียน และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความมั่นใจว่า การบริหารองค์กรของโรงเรียนสามารถประกันได้ว่ามีคุณภาพ มีการดำเนินงาน และการประเมินผล ที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง นั่นก็คือ ในการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพภายในของ โรงเรียนจะ ประกอบด้วย 4 กระบวนการที่สำคัญคือ การจัดทำแผนพัฒนา หรือธรรมนูญโรงเรียน การดำเนินการ ตามแผนหรือธรรมนูญโรงเรียน การติดตามตรวจสอบ และปรับปรุงการดำเนินงานและการประเมิน ตนเอง การปฏิบัติงานประกันคุณภาพของ โรงเรียนจะบรรลุผลได้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นกับ คุณภาพของบุคลากรใน โรงเรียน คือผู้บริหาร และครูเป็นหลัก โรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีระบบ

ที่เหมาะสมเข้ามาควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรของตนให้มีประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการที่จะพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

เหตุที่การประกันคุณภาพภายในมีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา เพื่อยกระดับ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษานั้น เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เน้นการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ปัจจัย นำเข้า (Input) และกระบวนการทำงาน (Process) ไม่ได้เน้นที่ผลลัพธ์ (Output) แต่เพียงปัจจัยเดียว อย่างในอดีตที่เน้นควบคุมคุณภาพคือ ตรวจสอบผลลัพธ์มากกว่าที่จะตรวจสอบองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วยเหตุว่าถ้าควบคุมให้ปัจจัยนำเข้า (Input) และกระบวนการทำงาน (Process) ไม่แปรปรวนแล้ว ผลลัพธ์ย่อมไม่แปรปรวนตามไปด้วย โดยเน้นให้ได้ผลลัพธ์แปรปรวนไปจากที่ถูกค่าต้องการให้ น้อยที่สุด

ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 2 - 3) การดำเนินงาน ในการประกันคุณภาพการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้เป็นกรอบการประกันคุณภาพ การศึกษา โดยมีกระบวนการดำเนินงาน 3 ประการ คือ

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำการศึกษาเข้าสู่ คุณภาพ ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดมาตรฐานด้านผลผลิต ปัจจัย และกระบวนการ

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึง การพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารทางการศึกษา และการสนับสนุน ปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบ และการแทรกแซงคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติ ในการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

2.1 การประเมินความก้าวหน้าของโรงเรียน และการจัดทำรายงานของโรงเรียน ต่อประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีลักษณะเป็นการติดตาม และตรวจสอบของ โรงเรียน

2.2 มาตรฐานการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบ คุณภาพการศึกษา ตามแนวมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

3.1 การทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

3.2 การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

3.3 การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม หรือการประเมินคุณภาพการศึกษา

ในขณะที่ อารีรัตน์ วัฒนสิน (2543, หน้า 9) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่ใช่ภาระงานใหม่ของสถานศึกษา เพียงแต่เป็นการนำภาระงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมที่สถานศึกษาทุกแห่งมีการดำเนินการอยู่แล้ว และมุ่งเน้นไปที่คุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรอันเป็นการสอดคล้องกับหลักการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ระบุในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสามารถจัดลำดับได้ ดังนี้คือ

1. จัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษา
2. กำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา
3. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
4. ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารภายในสถานศึกษา
5. ตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
6. ประเมินมาตรฐานการศึกษา
7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
8. การผูกงระบบประกันคุณภาพการศึกษา

นอกจากนั้น กระทรวงศึกษาธิการ (2544, หน้า 14-16) กล่าวว่า การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต้องยึดหลักดังต่อไปนี้คือ

1. เน้นสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภครทั้งภายใน และภายนอก คุณภาพภายใน หมายถึง ความพึงพอใจในความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียน ส่วนคุณภาพภายนอก หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่จำเป็นต่อความอยู่รอด และสร้าง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม

2. ต้องเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่เป็นการวางแผนป้องกันล่วงหน้าก่อนที่จะเกิดปัญหา

3. สร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา และข้อเท็จจริง

4. การตรวจสอบและการประเมินผล มีจุดประสงค์เพื่อ ได้ข้อมูลย้อนกลับ สำหรับใช้วางแผนเพื่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

5. การออกแบบ และกระบวนการทำงานที่มีคุณภาพเท่านั้นจึงจะสามารถพัฒนาคุณภาพ

6. ต้องสร้างโอกาสการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้เสีย

7. เน้นการประสานสัมพันธ์ภายในระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ

ทั้งนี้ ได้เสนอแนวดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในส่วนที่สำคัญ ๆ คือ

1. การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียนเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนเป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โดยมีแนวทางการจัดทำคือ ศึกษา ทบทวน สถานภาพปัจจุบันจากข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา เกี่ยวกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ข้อมูลพื้นฐานทั้งของโรงเรียน และสภาพแวดล้อมแล้ว จึงจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา โดยมีหัวข้อสำคัญคือภาพรวมของสถานศึกษา เป้าหมายของสถานศึกษา แผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา บทบาทหน้าที่ของผู้เรียน แผนงบประมาณ แผนการกำกับตรวจสอบและรายงาน เมื่อจัดทำธรรมนูญโรงเรียนเสร็จแล้ว นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษา และคณะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเห็นชอบแล้วจึงประกาศใช้ธรรมนูญโรงเรียนต่อไป

2. การบริหารจัดการคุณภาพเป็นการนำทรัพยากร และวิธีการต่าง ๆ มาดำเนินการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จัดระบบคุณภาพ โดยเน้นระบบคุณภาพด้านการเรียนการสอน และด้านการจัดการบริหาร กำหนดนโยบาย แนวดำเนินงาน และวิธีปฏิบัติงาน ประกาศใช้ระบบคุณภาพ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในวิชาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เช่น เทคนิคการจัดการเรียนการสอน การจัดทำสื่อ การวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น และติดตามกำกับ ใฝ่ระวัง การดำเนินงานและผลการดำเนินงาน ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

3. การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการรวบรวม ข้อมูลการปฏิบัติงาน การประเมินสภาพ และผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามแผนพัฒนาคุณภาพที่กำหนดในธรรมนูญสถานศึกษาเพื่อปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. การรายงานคุณภาพการศึกษา เป็นการสื่อสารให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงความก้าวหน้า และผลการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ในธรรมนูญสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ส่วนวิธีดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

1. พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติงานตามระบบคุณภาพได้ ด้วยการฝึกอบรมให้ความรู้ในเรื่องที่จำเป็นต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ ตลอดจนสร้างจิตสำนึก และสร้างวัฒนธรรมการทำงานคุณภาพ

2. ปรับปรุงวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาหรือกำหนดใหม่ให้ตรงกับสภาพปรารถนาของชุมชน และให้ทันสมัยเสมอ

3. จัดทำข้อมูลสารสนเทศคุณภาพการศึกษาด้วยการนำข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ผู้เรียน และบุคลากรมาวิเคราะห์และแปลผลให้มีความหมายเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา เช่น นำมากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย เป็นต้น

4. พัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาเยาวชนของชาติ ดังนั้น การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจะต้องสร้างความมั่นใจแก่สังคมว่า สถานศึกษามีศักยภาพในการพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้บรรลุผลสำเร็จตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ ระยะกลาง (3-5 ปี) และแผนพัฒนาประจำปีที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจของสถานศึกษาโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศปัจจุบันมาวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยที่ต้องปรับปรุง รวมทั้งศักยภาพของ สถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจนในแต่ละปี รวมทั้งระบุวิธีการดำเนินงานพัฒนาที่มีประสิทธิภาพที่มั่นใจว่าจะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

6. การจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา เป็นการจัดระบบบริหารจัดการทรัพยากร และการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการร่วมตัดสินใจของทุกฝ่าย แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพในสถานศึกษา รวมทั้งแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

7. การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือสนับสนุน และดูแลส่งเสริมให้การจัดการศึกษาพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษา และให้ความเชื่อมั่นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมาย และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

8. การประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในระดับชั้นที่เป็นตัวประ โยค ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ในวิชาแกน โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน

9. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เป็นการแสดงภาระความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบผลการปฏิบัติทุกสิ้นปีการศึกษา

10. การกำกับประเมิน และผลจากระบบประกันคุณภาพ มีจุดมุ่งหมายให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการส่งเสริมพัฒนา และประเมินประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานของระบบประกันคุณภาพ

การศึกษาภายในสถานศึกษา โดยหน่วยงานสำคัญที่ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ เพื่อให้งานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง

สำหรับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 14-17) ได้กำหนดกระบวนการในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 3 กระบวนการ คือ การเตรียมการ การดำเนินการ และการจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การเตรียมการประกันคุณภาพภายใน

การเตรียมการประกันคุณภาพภายใน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยการสร้างวัฒนธรรมที่พัฒนาความรู้ ทักษะ และการแต่งตั้งกรรมการที่รับผิดชอบ

1. การเตรียมความพร้อมของบุคลากร ปัญหาสำคัญในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ การที่บุคลากรในสถานศึกษายังเข้าใจไม่ชัดเจนว่าการประกันคุณภาพภายในก็คือการบริหารคุณภาพที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานตามปกติ และเป็นงานที่ต้องทำอยู่ แล้วจึงทำให้รู้สึกว่าเป็นการเพิ่มภาระ นอกจากนั้นบุคลากรในสถานศึกษา ส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคยกับการเน้นคุณภาพ และวิธีการทำงานที่มีการตรวจสอบ บางครั้งจึงเกิดการต่อต้าน จำเป็นต้องสร้างความตระหนัก และพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรเป็นอันดับแรก โดยอาจดำเนินการ ดังนี้

1.1. การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในการทำงาน เป็นทีม

1.2. การพัฒนาความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในแก่บุคลากร โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

2. การแต่งตั้งคณะกรรมการ ถึงแม้ว่าการประกันคุณภาพภายในจะเป็นภารกิจของบุคลากรในสถานศึกษา แต่ในการดำเนินงานจำเป็นจะต้องมีผู้รับผิดชอบในการประสาน กำกับดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกัน และเชื่อมโยงกันเป็นทีม โดยผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งควรดำเนินการร่วมกับบุคลากรหลักที่ได้รับมอบหมายในรูปของคณะกรรมการ หรือ คณะทำงานการมีคณะกรรมการตามโครงสร้างการบริหาร และให้บุคลากร รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานในภารกิจของตน จะทำให้ระบบการประกันคุณภาพภายในหล่อหลอมเข้ากับการทำงานตามภารกิจของบุคลากร ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพ และมีความเชื่อมโยงกันในการพัฒนาคุณภาพด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านผู้เรียนอันจะก่อให้เกิดการพัฒนากรอบด้านครบทุกด้าน

การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ ประเมินผล และการพัฒนาปรับปรุง ซึ่งทุกฝ่าย จะต้องดำเนินการร่วมกัน ดังนี้

1. การวางแผน (Plan-P) เป็นการคิดเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ในการวางแผนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบงาน ระยะเวลา และทรัพยากรที่จะต้องใช้เพื่อทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กล่าวว่า การวางแผน (Planning) หมายถึง การคิดหาทางเลือกล่วงหน้าในการปฏิบัติงานที่ดีที่สุด โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดให้ได้ผลคุ้มค่ามากที่สุด โดยการดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้

ขั้นตอนการวางแผน ในการวางแผนใด ๆ ก็ตาม จะมีขั้นตอนการวางแผนที่สำคัญคือ

- 1.1 การกำหนดเป้าหมายที่แสดงถึงคุณลักษณะหรือคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา
- 1.2 การจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายเพื่อคว่าเป้าหมายใดสำคัญมากน้อยกว่ากัน เพื่อกำหนดกิจกรรมบุคลากร ทรัพยากร และระยะเวลาที่จะดำเนินการ
- 1.3 การกำหนดแนวทางการดำเนินงานหรือวิธีการปฏิบัติงาน คือ การนำเป้าหมายมาทำให้เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ
- 1.4 การกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมซึ่งจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพ
- 1.5 การกำหนดงบประมาณโดยคำนึงถึงความพอเพียง และความเหมาะสมระหว่างรายรับ-รายจ่ายอย่างรอบคอบ
- 1.6 การกำหนดผู้รับผิดชอบที่เหมาะสมในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนในกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ

2. การปฏิบัติตามแผน (Do-D) เมื่อสถานศึกษาได้วางแผนการปฏิบัติงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว บุคลากรก็ร่วมกันดำเนินการตามแผนที่จัดทำไว้ โดยในระหว่างการดำเนินงานต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา และควรมุ่งเน้นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะ

- 2.1 ส่งเสริม และสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข
- 2.2 จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 กำกับ ติดตาม (Monitoring) ทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม รายหมวด/ฝ่าย เพื่อกระตุ้น และส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน

2.4 ให้การนิเทศ

3. การตรวจสอบประเมินผล (Check-C) การประเมินผล เป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด ต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง ผู้บริหาร และครูที่เข้าใจระบบการประกันคุณภาพอย่างถูกต้องจะตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินผลไม่กลัว การประเมินผล โดยเฉพาะการประเมินตนเอง ซึ่งเป็นการประเมินที่มุ่งเพื่อการพัฒนาในระหว่างที่สถานศึกษาดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ควรมีการตรวจสอบประเมินผลเป็นระยะ ๆ เพื่อพิจารณาว่าการดำเนินการเป็นไปในทิศทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายหรือมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่กำหนดในแผนพัฒนา และแผนปฏิบัติการหรือไม่เพียงใด มีจุดอ่อน จุดแข็งประการใด มีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่กำหนดมากที่สุด และเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษาจะต้องมีการประเมินสรุปรวม เพื่อนำผลมาพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินการในระยะต่อไป

4. การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act-A) เมื่อบุคลากรแต่ละคนแต่ละฝ่าย มีการประเมินผลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ส่งผลให้กับคณะกรรมการที่รับผิดชอบ ซึ่งจะต้องรวบรวมผลการประเมินมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แปลผลในภาพรวมทั้งหมด แล้วนำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา หัวหน้าหมวด ผู้บริหาร เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนาตนเองต่อไป การเผยแพร่ผลการประเมิน อาจใช้วิธีจัดประชุมครูภายในสถานศึกษา จัดบอร์ด หรือจัดทำรายงานผลการประเมินฉบับย่อแจกบุคลากร

ผลการประเมินสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และบุคลากร และใช้ในการวางแผนต่อไป รวมทั้งจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้

การจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี

การจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผน และมีการประเมินผลภายในเสร็จเรียบร้อยแล้ว ในช่วงปลายปีการศึกษาจะต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี เพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มได้รับทราบ ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรภายในสถานศึกษา ผู้ปกครองหรือชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และผู้ประเมินภายนอก เพื่อแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และพร้อมที่จะรับการประเมินจากภายนอก โดยดำเนินการรวบรวมผลการดำเนินงาน และผลการประเมินวิเคราะห์ และสังเคราะห์จำแนกตาม

มาตรฐานการศึกษา และเขียนรายงาน การรายงานผลการประเมิน และเนื้อหาสาระที่ต้องการสื่อสารควรมี 2 แบบ ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้รับข้อมูล แบบแรกเป็นการรายงานที่มีรายละเอียดครบถ้วนเน้นในเชิงวิชาการเพื่อใช้สำหรับ รายงานหน่วยงานต้นสังกัด และผู้ประเมินภายนอก ส่วนแบบที่สองเป็นการรายงานสรุปเพื่อเผยแพร่ให้กับกลุ่มผู้ปกครอง และชุมชน โดยนำเสนอในลักษณะการบรรยาย ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และมีความยาวไม่มาก ซึ่งจะทำให้ผู้ปกครองรับรู้ข้อมูลของสถานศึกษาได้มากขึ้น

เนื้อหาสาระที่นำเสนอในรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปีควรมีหัวข้อดังนี้

1. ข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษา เช่น ประวัติ และความเป็นมาของสถานศึกษา สถานที่ตั้ง สังกัด รูปแบบ/หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน โครงสร้างการบริหารงาน ข้อมูลผู้บริหาร และบุคลากร จำนวนผู้เรียน งบประมาณ รวมทั้งข้อมูลสภาพชุมชน อาชีพ และรายได้ของผู้ปกครอง

2. วิสัยทัศน์ เป้าหมายหรือมาตรฐาน และแผนงานของสถานศึกษา

3. ผลการประเมินตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ โดยแต่ละตัวบ่งชี้ควรรายงานเกี่ยวกับเป้าหมายการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และผลการดำเนินงาน อาจนำเสนอข้อมูลหลักฐานสนับสนุนผลการดำเนินงานนั้น ๆ ด้วยก็ได้ นอกจากนี้ในแต่ละมาตรฐานควรนำเสนอจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง และแนวทางแก้ไขด้วย

4. สรุปผลการประเมินของมาตรฐานแต่ละด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย โดยในแต่ละด้านควรบอกถึงจุดเด่น เงื่อนไขที่ทำให้สำเร็จ จุดที่ต้องปรับปรุงสาเหตุ และแนวทางแก้ไขปรับปรุงด้วย

5. ภาคผนวก อาจมีการรายงานเกี่ยวกับวิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล หากเป็นที่ต้องการของหน่วยงานต้นสังกัด

คณะผู้จัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปีควรเป็นแกนนำหรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับวิธีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลพอสมควร ซึ่งจะทำให้สามารถสรุปผลการประเมินได้ถูกต้อง การจัดทำรายงานควรดำเนินการในส่วนที่สามารถทำได้ไปเรื่อย ๆ ก่อนสิ้นปีการศึกษา ไม่จำเป็นต้องรอให้ถึงสิ้นปีการศึกษา เพราะจะทำให้จัดทำรายงานไม่ทันกำหนดเวลาที่จะต้องส่งหน่วยงานต้นสังกัด และเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 53-55) ถึงแม้ว่าการประกันคุณภาพจะเป็นสิ่งที่อยู่ในกระบวนการบริหาร และกระบวนการทำงานตามปกติก็ตาม แต่ในสภาพปัจจุบันยังมีสถานศึกษาอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้ทำจึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบดังกล่าวให้

เกิดขึ้นในสถานศึกษา เสมือนกับเป็นการปฏิรูปกระบวนการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา โดยจะต้องมียุทธศาสตร์ในการดำเนินงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ยุทธศาสตร์ดังกล่าว ได้แก่ เงื่อนไขที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ อันได้แก่

1. ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแกนหลักในการบริหาร และดำเนินการร่วมกับแกนนำอื่น ๆ เพื่อช่วยผลักดัน ส่งเสริม สนับสนุน และประสานให้บุคลากรภายในสถานศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายนอก ร่วมกันทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาระบบการประเมินตนเองของสถานศึกษา ให้ผสมผสานกับการวางแผน การดำเนินงาน และการปรับปรุงเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นระบบครบวงจร รวมทั้ง กำกับดูแลให้มีการดำเนินงานดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ภาวะผู้นำ และความตระหนักของผู้บริหารเป็นองค์ประกอบ และเงื่อนไขสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ไม่ว่าจะใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในแบบใดก็ตาม ถ้าจะทำให้สำเร็จ ผู้บริหารจะต้องเห็นความสำคัญเข้ามาบริหารจัดการ มีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น และคอยติดตาม กำกับ ดูแล ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานให้มีความต่อเนื่อง

2. ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม การประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา มิใช่เป็นเรื่องของคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะ และมีใช่เป็นการดำเนินงานแบบต่างคนต่างทำ แต่เป็นเรื่องที่ทุกคนจะต้องทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และมีความเชื่อมโยงระหว่างภารกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษาในทุกด้าน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย หรือมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการ โดยจะต้องร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วางแผนการทำงานออกแบบการประเมินตนเองแล้วช่วยกันทำและพัฒนาปรับปรุง โดยเรียนรู้แลกเปลี่ยน ปรึกษาหารือ และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การทำงานเป็นทีมจะทำให้บุคลากรรู้สึกอบอุ่น สบายใจ เพราะมีเพื่อนร่วมทาง ไม่โดดเดี่ยว ซึ่งถ้าสถานศึกษามีการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็งก็จะทำให้การประกันคุณภาพภายในมีความต่อเนื่องและยั่งยืน ถึงแม้จะเปลี่ยนผู้บริหารหรือบุคลากร บางคนก็ยังดำเนินการต่อไปได้เพราะทีมงานยังอยู่

3. ยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจ การที่สถานศึกษาจะมีการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็งได้นั้น ทุกคนในทีมจะต้องมีความตระหนัก และมองเห็นความสำคัญของการประเมินตนเองว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการทำงานคุณภาพของสถานศึกษา และคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งจะมีความสำคัญต่ออนาคตของสถานศึกษา และประชาชาติ รวมทั้งจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจว่าการประเมินตนเองก็คืองานในหน้าที่นั่นเอง ไม่ใช่งานที่เป็นภาระเพิ่มเติม นอกจากนั้นจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการประกันคุณภาพภายในด้วย จึงจำเป็นต้องสร้าง ความตระหนัก และความรู้ ความเข้าใจให้กับบุคลากรของสถานศึกษา โดย

การจัดประชุมชี้แจง และฝึกอบรม การเรียนรู้จากเอกสาร คู่มือต่าง ๆ โดยผู้บริหารก็ต้องแสดงความตระหนักให้ผู้อื่นเห็นเป็นแบบอย่าง และเข้ามามีส่วนร่วม

4. ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษาที่ร่วมกันทำงานเป็นทีม นั้น จำเป็นจะต้องมีผู้รับผิดชอบในการประสานและกำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และความมั่นใจในการดำเนินงาน จึงควรมอบหมายให้มีคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อเป็นตัวกลางในการประสานงาน กำกับ ดูแลให้มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน และการดำเนินงานให้เชื่อมโยงกัน

5. ยุทธศาสตร์การวางแผน และการกำกับดูแล การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในจำเป็นต้องมีการวางแผน และการกำกับ ดูแลที่เป็นระบบ เพื่อให้มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผน การกำกับดูแล และจัดให้มีการประชุมตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรายงานความก้าวหน้าของงานที่ทำไปแล้ว และช่วยกันพัฒนางานที่จะทำต่อไป

6. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม และการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นอกจากจะต้องทำงานกันเป็นทีมระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษาเองแล้ว ควรจะต้องทำงานร่วมกับบุคคล และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานในเขตพื้นที่ และหน่วยงานที่กำกับดูแลในส่วนกลาง เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง และเป็นการระดมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย เพื่อช่วยกันพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

นอกจากนั้นควรมีการประชุมปรึกษาหารือกับสถานศึกษาอื่น ๆ ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งจะเป็ผลดีต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเพราะทำให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และช่วยให้สถานศึกษามีโลกทัศน์ที่กว้างขวางมากขึ้น ก่อให้เกิดแนวคิด และแนวทางที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นกลไกในการกระตุ้นให้สถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า เพื่อตามให้ทันคนอื่นอีกด้วย จึงควรที่สถานศึกษาจะมาประชุม และปรึกษาหารือร่วมกัน อาจจะเป็นภาคเรียนหรือปีละ 1 หรือ 2 ครั้ง

สรุปได้ว่าการดำเนินการประกันคุณภาพใน โรงเรียนกระบวนการบริหาร และกระบวนการทำงานตามปกติ ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบเพื่อสร้างความมั่นใจว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพ ผู้เรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้มีความสามารถ และมีคุณภาพตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด โดยประกอบด้วย 3 กระบวนการ คือ การเตรียมการก่อนการประกันคุณภาพ

การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน และการจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี ซึ่งทุกฝ่าย จะต้องดำเนินการร่วมกัน

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายใน

แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2554 ประกอบด้วย 5 ด้าน 15 มาตรฐาน 65 ตัวบ่งชี้

ด้านที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน (น้ำหนัก 30 คะแนน)

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ (5 คะแนน)

- 1.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและออกกำลังกายสม่ำเสมอ (0.5 คะแนน)
- 1.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน (0.5 คะแนน)
- 1.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงตนเองจากสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรค ภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ (1 คะแนน)
- 1.4 เห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม (1 คะแนน)
- 1.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและให้เกียรติผู้อื่น (1 คะแนน)
- 1.6 สร้างผลงานจากการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์ กีฬา/นันทนาการตาจินตนาการ (1 คะแนน)

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (5 คะแนน)

- 2.1 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร (2 คะแนน)
- 2.2 เอื้ออาทรผู้อื่นและกตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณ (1 คะแนน)
- 2.3 ยอมรับความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่าง (1 คะแนน)
- 2.4 ตระหนัก รู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม (1 คะแนน)

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (5 คะแนน)

- 3.1 มีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ และสื่อต่างๆ รอบตัว (2 คะแนน)
- 3.2 มีทักษะในการอ่าน ฟัง ดู พูด เขียน และตั้งคำถามเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม (1 คะแนน)

- 3.3 เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการเรียนรู้ระหว่างกัน (1 คะแนน)
- 3.3 ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และนำเสนอผลงาน (1 คะแนน)
- มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล (5 คะแนน)
- 4.1 สรุปความคิดจากเรื่องที่อ่าน ฟัง และดู และสื่อสาร โดยการพูดหรือเขียน ตามความคิดของตนเอง (2 คะแนน)
- 4.2 นำเสนอวิธีคิด วิธีแก้ปัญหาด้วยภาษาหรือวิธีการของตนเอง (1 คะแนน)
- 4.3 กำหนดเป้าหมาย คาดการณ์ ตัดสินใจแก้ปัญหา โดยมีเหตุผลประกอบ (1 คะแนน)
- 4.4 มีความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ (1 คะแนน)
- มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (5 คะแนน)
- 5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยแต่ละกลุ่มสาระเป็นไปตามเกณฑ์ (1 คะแนน)
- 5.2 ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์ (1 คะแนน)
- 5.3 ผลการประเมินการอ่าน คิววิเคราะห์ และเขียนเป็นไปตามเกณฑ์ (2 คะแนน)
- 5.4 ผลการทดสอบระดับชาติเป็นไปตามเกณฑ์ (1 คะแนน)
- มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (5 คะแนน)
- 6.1 วางแผนการทำงานและดำเนินการจนสำเร็จ (2 คะแนน)
- 6.2 ทำงานอย่างมีความสุข มุ่งมั่นพัฒนางาน และภูมิใจในผลงานของตนเอง (1 คะแนน)
- 6.3 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (1 คะแนน)
- 6.4 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ (1 คะแนน)

ด้านที่ 2 มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา (น้ำหนัก 50 คะแนน)

มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (10 คะแนน)

- 7.1 ครูมีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (1 คะแนน)
- 7.2 ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และใช้ข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน (1 คะแนน)
- 7.3 ครูออกแบบและการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสติปัญญา (2 คะแนน)
- 7.4 ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมผนวกกับการนำบริบทและภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ (1 คะแนน)
- 7.5 ครูมีการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย (1 คะแนน)
- 7.6 ครูให้คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านการเรียนและคุณภาพชีวิตด้วยความเสมอภาค (1 คะแนน)
- 7.7 ครูมีการศึกษา วิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวิชาที่ตนรับผิดชอบ และใช้ผลในการปรับการสอน (1 คะแนน)
- 7.8 ครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา (1 คะแนน)
- 7.9 ครูจัดการเรียนการสอนตามวิชาที่ได้รับมอบหมายเต็มเวลา เต็มความสามารถ (1 คะแนน)

มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (10 คะแนน)

- 8.1 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และความคิดริเริ่มที่เน้นการพัฒนาผู้เรียน (1 คะแนน)
- 8.2 ผู้บริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและใช้ข้อมูลผลการประเมินหรือผลการวิจัยเป็นฐานคิดทั้งด้านวิชาการและการจัดการ (1 คะแนน)
- 8.3 ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ (2 คะแนน)

- 8.4 ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้พร้อมรับการกระจายอำนาจ (2 คะแนน)
- 8.5 นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนพึงพอใจผลการบริหารการจัดการศึกษา (1 คะแนน)
- 8.6 ผู้บริหารให้คำแนะนำ คำปรึกษาทางวิชาการและเอาใจใส่การจัดการศึกษาเต็มศักยภาพและเต็มเวลา (2 คะแนน)
- มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ชุมชนปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (5 คะแนน)
- 9.1 คณะกรรมการสถานศึกษารู้และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระเบียบกำหนด (2 คะแนน)
- 9.2 คณะกรรมการสถานศึกษากำกับติดตาม คูแผล และขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย (1 คะแนน)
- 9.3 ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา (2 คะแนน)
- มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน (10 คะแนน)
- 10.1 หลักสูตรสถานศึกษาเหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่น (2 คะแนน)
- 10.2 จัดรายวิชาเพิ่มเติมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัด ความสามารถและความสนใจ (2 คะแนน)
- 10.3 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมและตอบสนองความต้องการ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน (1 คะแนน)
- 10.4 สนับสนุนให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง จนสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง (1 คะแนน)
- 10.5 นิเทศภายใน กำกับ ติดตามตรวจสอบ และนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ (2 คะแนน)
- 10.6 จัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมถึงผู้เรียนทุกคน (2 คะแนน)

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ (10 คะแนน)

- 11.1 ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนมั่นคง สะอาดและปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวก พอเพียง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี สภาพแวดล้อมร่มรื่น และมีแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน (4 คะแนน)
- 11.2 จัดโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน (3 คะแนน)
- 11.3 จัดห้องสมุดที่ให้บริการสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองและหรือเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (3 คะแนน)

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (5 คะแนน)

- 12.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (1 คะแนน)
- 12.2 จัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (1 คะแนน)
- 12.3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา (1 คะแนน)
- 12.4 ติดตามตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (0.5 คะแนน)
- 12.5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (0.5 คะแนน)
- 12.6 จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน (1 คะแนน)

ด้านที่ 3 มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (น้ำหนัก 10 คะแนน)

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (10 คะแนน)

- 13.1 มีการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและบุคลากรของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง (5 คะแนน)

- 13.2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง (5 คะแนน)
- ด้านที่ 4 มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา (น้ำหนัก 5 คะแนน)
- มาตรฐานที่ 14 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ปรัชญา และจุดเน้นที่กำหนดขึ้น (5 คะแนน)
- 14.1 จัดโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายวิสัยทัศน์ปรัชญา และจุดเน้นของสถานศึกษา (3 คะแนน)
- 14.2 ผลการดำเนินงานส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ปรัชญา และจุดเน้นของสถานศึกษา (2 คะแนน)
- ด้านที่ 5 มาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม (น้ำหนัก 5 คะแนน)
- มาตรฐานที่ 15 การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น (5 คะแนน)
- 15.1 จัดโครงการ กิจกรรมพิเศษเพื่อตอบสนองนโยบาย จุดเน้น ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา (3 คะแนน)
- 15.2 ผลการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย (2 คะแนน)

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558)

มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ประกอบด้วย 3 กลุ่มตัวบ่งชี้ 12 ตัวบ่งชี้หลัก (พ.ศ. 2554-2558)	มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 5 ด้าน 15 มาตรฐาน (พ.ศ. 2554)
ตัวบ่งชี้พื้นฐาน (5 ตัวบ่งชี้หลัก) ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	ด้านคุณภาพผู้เรียน (6 มาตรฐาน) มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์	มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ประกอบด้วย 3 กลุ่มตัวบ่งชี้ 12 ตัวบ่งชี้หลัก (พ.ศ. 2554-2558)	มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 5 ด้าน 15 มาตรฐาน (พ.ศ. 2554)
ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น	มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด อย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างมีสติ สมเหตุผล มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รัก การทำงาน สามารถทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ สุจริต
ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็น ตามหลักสูตร
ตัวบ่งชี้พื้นฐาน (3 ตัวบ่งชี้หลัก) ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ด้านการจัดการศึกษา (มี 5 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 7-12) มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ อย่างมีประสิทธิภาพและ เกิดประสิทธิผล
ตัวบ่งชี้พื้นฐาน ตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและ การพัฒนาสถานศึกษา	
ตัวบ่งชี้พื้นฐาน ตัวบ่งชี้ที่ 8 พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายใน โดยสถานศึกษาและต้นสังกัด	ด้านการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษาตามที่ กำหนดในกฎกระทรวง
	ด้านคุณภาพการสร้างสรรค์แห่งการเรียนรู้ (1 มาตรฐาน) มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาเป็น สังคมแห่งการเรียนรู้

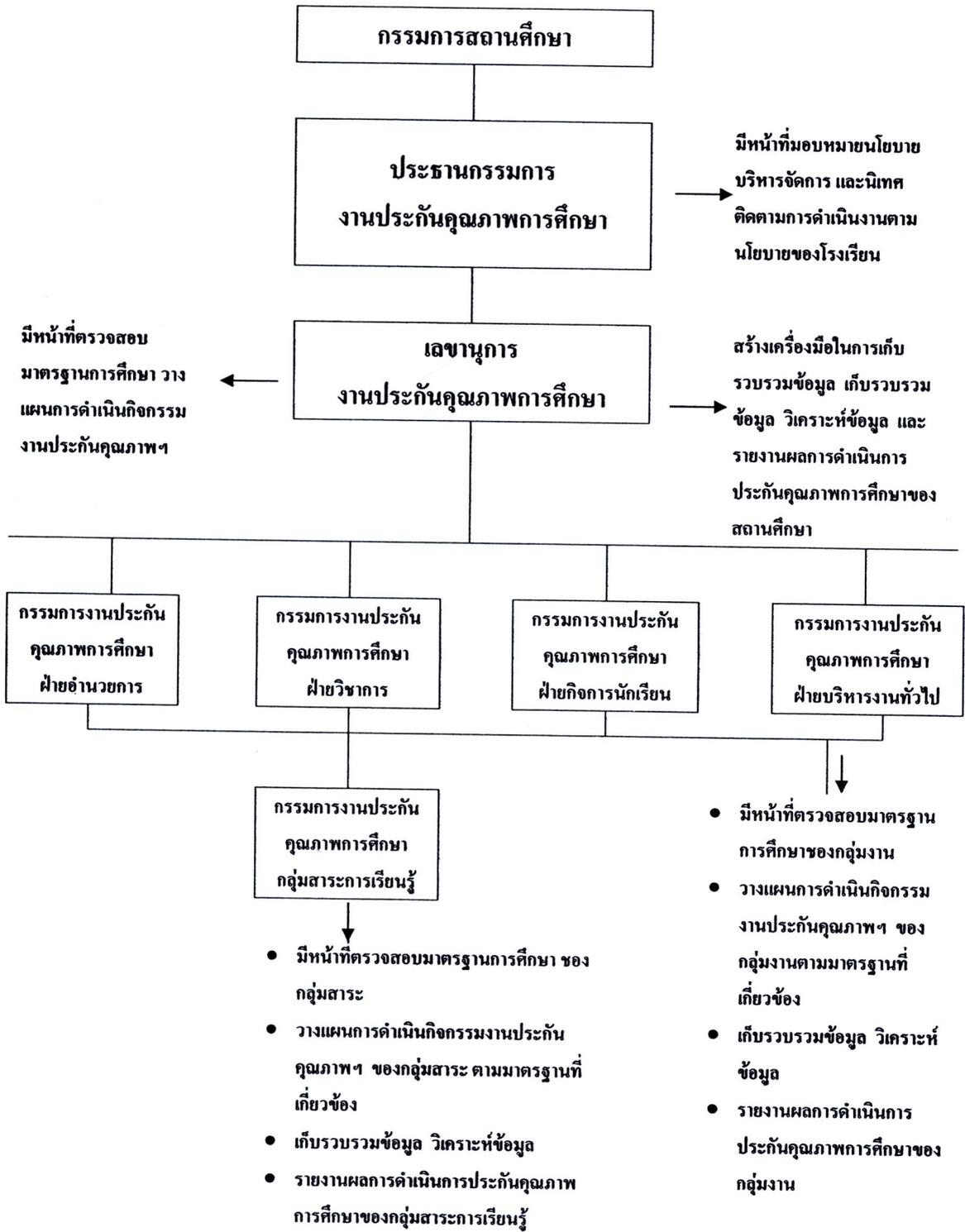
ตารางที่ 1 (ต่อ)

<p>มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ประกอบด้วย 3 กลุ่มตัวบ่งชี้ 12 ตัวบ่งชี้หลัก (พ.ศ. 2554-2558)</p>	<p>มาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 5 ด้าน 15 มาตรฐาน (พ.ศ. 2554)</p>
<p>ตัวบ่งชี้เอกลักษณ์ (2 ตัวบ่งชี้หลัก) ตัวบ่งชี้ที่ 9 ผลการพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง สถานศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 10 ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่น ที่ส่งผลกระทบต่อ เป็นเอกลักษณ์ของ สถานศึกษา</p>	<p>มาตรฐานด้านเอกลักษณ์ของสถานศึกษา (1 มาตรฐาน) มาตรฐานที่ 14 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุ เป้าหมาย ตามวิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นที่กำหนดขึ้น</p>
<p>กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม (2 ตัวบ่งชี้หลัก) ตัวบ่งชี้ที่ 11 ผลการดำเนินงาน โครงการพิเศษเพื่อ ส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 11 ผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษา เพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐาน และพัฒนา เพื่อให้สอดคล้องกับ แนวทางการปฏิรูปการศึกษา</p>	<p>มาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม (1 มาตรฐาน) มาตรฐานที่ 15 การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น แนวทางการปฏิรูป การศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริม สถานศึกษาให้ยกระดับ คุณภาพสูงขึ้น</p>

ที่มา : http://www.sisaketedu1.go.th/news_detail.php?id=6175. (วันที่ค้นหา 15 มีนาคม 2555).

ระบบการประกันคุณภาพ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่, 2553) เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สอง จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เมื่อวันที่ 2-4 กรกฎาคม พ.ศ.2551 ซึ่งจากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกสองของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2551, หน้า 10-14) สรุปผลการประเมินด้าน ปรัชญา วัตถุประสงค์ กลยุทธ์และแผนจัดการศึกษา ปรากฏว่า สถานศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ SWOT ที่มีผลต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยกำหนดปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกสถานศึกษา เพื่อกำหนดจุดที่ควรพัฒนา และแก้ปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้ง กำหนดทิศทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานการศึกษาในอนาคต สามารถพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานได้ในระดับดีมาก ซึ่งมีปัจจัยที่สนับสนุนให้การดำเนินการของสถานศึกษา ประสบความสำเร็จคือ สถานศึกษาจัดระบบนิเทศ กำกับ ติดตามงานที่มอบหมายอย่างต่อเนื่อง และใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงาน ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีภาวะผู้นำ มีการจัดองค์กรโครงสร้างที่เป็นระบบ มีความสามารถใช้กลยุทธ์ในการจัดการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สถานศึกษาดังอยู่ในชุมชนที่มีแหล่งเรียนรู้มากมายสามารถ เชื่อมโยงมาใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้ โดยมีระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2 ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2 ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ที่มา : โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ (2553, หน้า 70)

รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ จัดการศึกษาประจำปีการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ จากนโยบายดังกล่าว จึงได้กำหนดให้มีโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยอิงมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกรอบในการดำเนินงาน หลายมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ได้รับการประเมินในระดับดีมาก และดี มีเพียงบางมาตรฐานเท่านั้นที่อยู่ในระดับพอใช้ ยังไงก็ตาม ในปีการศึกษา 2551 โรงเรียนได้รับการประเมินรอบสอง มีคะแนนจากการประเมินเท่ากับ 3.32 มีคุณภาพระดับ ดี

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา รอบที่ 2

การประถมศึกษา-มัธยมศึกษา

มาตรฐานที่ 1 ปรัชญา วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแผนการจัดการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 โรงเรียนมีการกำหนดปรัชญา วัตถุประสงค์และกลยุทธ์ ระดับคะแนน 4 ระดับคุณภาพ ดีมาก

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 โรงเรียนมีแผนการจัดการศึกษา รวมทั้งมีการกำหนดตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนอย่างครบถ้วน ระดับคะแนน 4 ระดับคุณภาพ ดีมาก

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 โรงเรียนดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายตามแผนการจัดการศึกษา ระดับคะแนน 4 ระดับคุณภาพ ดีมาก

ผลการประเมินระดับมาตรฐาน

มาตรฐานที่ 1 ปรัชญา วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแผนการจัดการศึกษา คิดจาก

ผลประเมินตัวบ่งชี้ที่ (1.1+1.2+1.3)/3 ระดับคะแนน 4 ระดับคุณภาพ ดีมาก

เหตุปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษามีผลประเมินมาตรฐานที่ 1 ปรัชญา วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแผนการจัดการศึกษา อยู่ในระดับดีมาก

สถานศึกษาดำเนินการด้านการกำหนดปรัชญา วัตถุประสงค์ กลยุทธ์และแผนการจัดการศึกษา โดยการวิเคราะห์ SWOT ที่มีผลต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยกำหนดปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกสถานศึกษาเพื่อกำหนดจุดที่ควรพัฒนาและแก้ปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาในอนาคต สามารถพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานได้ในระดับดีมาก ซึ่งมีปัจจัยที่สนับสนุน

ให้การดำเนินการของสถานศึกษาประสบความสำเร็จคือ สถานศึกษาจัดระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามงานที่มอบหมายอย่างต่อเนื่องและใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงาน ผู้บริหาร มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีภาวะผู้นำ มีการจัดองค์กร โครงสร้างที่เป็นระบบ มีความสามารถ ใช้กลยุทธ์ในการบริหารจัดการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สถานศึกษาดังอยู่ใน ชุมชนที่มีแหล่งเรียนรู้ มากมาย สามารถเชื่อมโยงมาใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้

มาตรฐานที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ระดับคะแนน 3 ระดับคุณภาพ ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ระดับคะแนน 3 ระดับคุณภาพ ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา ระดับคะแนน 4 ระดับคุณภาพ ดีมาก

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิด ไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ระดับคะแนน 2 ระดับคุณภาพ พอใช้

ตัวบ่งชี้ที่ 2.5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ระดับคะแนน 2 ระดับคุณภาพ พอใช้

ตัวบ่งชี้ที่ 2.6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ระดับคะแนน 3 ระดับคุณภาพ ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 2.7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ระดับคะแนน 4 ระดับคุณภาพ ดีมาก

ผลการประเมินระดับมาตรฐาน

มาตรฐานที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ คิดจากผลประเมินตัวบ่งชี้ที่ (2.1+2.2+2.3+2.4+2.5+2.6+2.7)/7 ระดับคะแนน 3 ระดับคุณภาพ ดี

เหตุผลปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษามีผลประเมินมาตรฐานที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับดี

สถานศึกษาได้นำผลการประเมินในรอบแรกมาจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานนี้ เช่น โครงการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ โครงการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โครงการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการอ่าน ๖๐ ล้านดวงใจเทิดไท้องค์ราชันย์ ฯลฯ โดยจัดกิจกรรมตามโครงการที่สำคัญ เช่น กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมรณรงค์ไร้ไซเคิล กิจกรรมน้ำหมักชีวภาพ กิจกรรมพัฒนา

โรงเรียนวันเสาร์ กิจกรรมอนุรักษ์พลังงาน กิจกรรมรณรงค์ประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ กิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ กิจกรรมธนาคารนักเรียน กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน กิจกรรมเสริมทักษะการคิดคำนวณ (คูมอง) กิจกรรมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรม อย.น้อย กิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ฯลฯ ในการดำเนินกิจกรรมทุกกิจกรรม สถานศึกษามีการดำเนินการอย่างเป็นระบบครบวงจร คือมีการวางแผน การดำเนินการตามแผน การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการของแต่ละฝ่ายแต่ละงาน นำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนต่อไป ส่งผลให้การดำเนินการพัฒนาผู้เรียนได้ระดับดี เพราะสถานศึกษาดำเนินการทุกกิจกรรมอย่างจริงจัง

มาตรฐานที่ 3 การจัดการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ ระดับคะแนน 2 ระดับคุณภาพ พอใช้

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและประเมินผลการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระดับคะแนน 2 ระดับคุณภาพ พอใช้

ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนของครู ระดับคะแนน 3 ระดับคุณภาพ ดี

ผลการประเมินระดับมาตรฐาน

มาตรฐานที่ 3 การจัดการเรียนการสอน คิดจากผลประเมินตัวบ่งชี้ที่ (3.1+3.2+3.3) /3 ระดับคะแนน 2.33 ระดับคุณภาพ พอใช้

เหตุปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษามีผลประเมินมาตรฐานที่ 3 การจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับพอใช้

สถานศึกษาจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาครูให้มีคุณภาพตามมาตรฐานนี้ได้แก่ โครงการพัฒนาบุคลากร โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามโครงการเช่น การส่งเสริมงานกิจกรรมนักเรียน งานสารสนเทศ งานจัดการเรียนการสอน งานชุมชนสัมพันธ์ งานดูแลนักเรียนประจำ งานพัฒนาหลักสูตร งานส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน งานจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในการจัดกิจกรรม สถานศึกษามีการดำเนินการอย่างเป็นระบบครบวงจร คือมีการวางแผน มีการดำเนินการตามแผน มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินการของแต่ละฝ่าย งาน มีการนำผลการประเมินไปพัฒนาครูต่อไป สาเหตุที่ทำให้การดำเนินการพัฒนาครูอยู่ในระดับพอใช้คือ ครูส่วนหนึ่งใช้วิธีการวัดผลประเมินผลผู้เรียน โดยใช้เกณฑ์เดียวกันกับผู้เรียนทุกคน ไม่ได้ใช้วิธีการวัดผลตามสถานภาพจริง อิงพัฒนาการผู้เรียน กำหนดสัดส่วนของคะแนนด้าน ความรู้ คุณธรรม และทักษะการปฏิบัติ ไม่เหมาะสมกับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะสำคัญเพื่อการพัฒนา

1. ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ความสำคัญกับทุกขั้นตอน โดยเฉพาะต้องมีการวิเคราะห์ผู้เรียน วัตถุประสงค์ ประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง อิงพัฒนาการผู้เรียน นำผลการวัดผลประเมินผลไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพเต็มศักยภาพของผู้เรียน
2. สถานศึกษา ควรประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง เพื่อรับผู้เรียนด้อยโอกาสเพิ่มขึ้น เพื่อให้ได้สัดส่วนผู้เรียนต่อครูและผู้เรียนต่อห้องเรียนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

มาตรฐานที่ 4 การบริหารจัดการ

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ ระดับ

คะแนน 4 ระดับคุณภาพ ดีมาก

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 โรงเรียนมีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ

ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาระดับคะแนน 4 ระดับคุณภาพ ดีมาก

ตัวบ่งชี้ที่ 4.3 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ระดับคะแนน 2 ระดับคุณภาพ พอใช้

ตัวบ่งชี้ที่ 4.4 โรงเรียนมีหลักสูตร และมีสื่อการเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น

ระดับคะแนน 4 ระดับคุณภาพ ดีมาก

ตัวบ่งชี้ที่ 4.5 โรงเรียนมีการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ระดับ

คะแนน 3 ระดับคุณภาพ ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 4.6 โรงเรียนมีการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ ระดับคะแนน 4 ระดับ

คุณภาพ ดีมาก

ผลการประเมินระดับมาตรฐาน

มาตรฐานที่ 4 การบริหารจัดการ คิดจากผลประเมินตัวบ่งชี้ที่

(4.1+4.2+4.3+4.4+4.5+4.6)/6 ระดับคะแนน 3.50 ระดับคุณภาพ ดีมาก

เหตุปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษามีผลประเมินมาตรฐานที่ 4 การบริหารจัดการ อยู่ในระดับ ดีมาก

สถานศึกษาได้นำข้อเสนอแนะจากการประเมินภายนอกรอบแรกมาวางแผนจัดทำโครงการ/กิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านการบริหารจัดการไว้ในแผนกลยุทธ์ 4 ปี (ปี 2550 – 2553) แผนปฏิบัติการประจำปี 2550 มีการดำเนินการ นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และนำผลไปปรับปรุงพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีการดำเนินการเช่น ใช้ระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง สภาพปัญหา อุปสรรค และ โอกาสของปัจจัยที่มีผลต่อ

การจัดการศึกษาทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน/คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองให้มีความเข้มแข็ง เช่น ให้มีการประชุมเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมผู้เรียน ปรับปรุง/พัฒนาระเบียบของสถานศึกษาว่าด้วยการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน พัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความหลากหลาย ยืดหยุ่น และเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและท้องถิ่น จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการเรียนรู้แบบองค์รวม เป็นต้น ปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินการของสถานศึกษามีคุณภาพระดับดีมาก คือปัจจัยด้านการบริหาร ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ มีความเป็นผู้นำ มีความสามารถในการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านครู ครูมีจำนวนมากพอสมควร มีความรู้ความสามารถ อุทิศเวลาในการปฏิบัติราชการอย่างเต็มที่ ด้านผู้เรียน มีจำนวนมากพอสมควร ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จึงทำให้คุณภาพตามมาตรฐานอยู่ในระดับดีมาก

มาตรฐานที่ 5 การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 โรงเรียนมีระบบและกลไกการประกันคุณภาพอย่างครบถ้วน เป็นรูปธรรม และนำสู่การปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่อง ระดับคะแนน 4 ระดับคุณภาพ ดีมาก

ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 โรงเรียนมีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินตนเองอย่างมีคุณภาพ ระดับคะแนน 4 ระดับคุณภาพ ดีมาก

ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 โรงเรียนดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนด ระดับคะแนน 3 ระดับคุณภาพ ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 5.4 โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องและดำเนินการอย่างประกันคุณภาพ ระดับคะแนน 4 ระดับคุณภาพ ดีมาก

ผลการประเมินระดับมาตรฐาน

มาตรฐานที่ 5 การประกันคุณภาพภายใน คิดจากผลประเมินตัวบ่งชี้ที่ (5.1+5.2+5.3+5.4)/4 ระดับคะแนน 3.75 ระดับคุณภาพ ดีมาก

เหตุปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษามีผลประเมินมาตรฐานที่ 5 การประกันคุณภาพการศึกษา ภายใน อยู่ในระดับดีมาก

สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างมีแบบแผน มีระบบที่เข้มแข็ง โดยเน้นการมีส่วนร่วมและใช้เทคนิคในการบริหารจัดการโดยใช้วงจรพัฒนาคุณภาพ Deming Cycle : PDCA คือร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบและร่วมกันนำไปใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) โดยการทำให้ทุกคนเป็นบุคลากรแห่งการเรียนรู้ ปัจจัยที่สนับสนุนให้การดำเนินการตามมาตรฐานนี้อยู่ในระดับดีมากคือ

มีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข จัดตั้งอำนาจความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นหลักประกันความพึงพอใจให้แก่ผู้ปกครอง และมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม รายกลุ่มสาระ เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินการตามแผน

การศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ มีการศึกษาที่เกี่ยวข้องดังนี้

จากการศึกษาของ ชันยง สูงงาม (2545) ได้ทำการศึกษา การดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษา เพื่อรองรับการประเมินภายนอกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาด้านผลผลิต ได้มีการพัฒนา และส่งเสริมสุขภาพร่างกาย อารมณ์ ทักษะการอยู่ร่วมกัน ในสังคม และทักษะกระบวนการทางปัญญาของผู้เรียน แต่การดำเนินงานยังขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากครูยังขาดเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดสังเคราะห์ การแสวงหาความรู้ และการสร้างวินัยในตนเอง ด้านกระบวนการมีการจัดโครงสร้างองค์การ และการบริหาร จัดระบบ สารสนเทศ มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วม มีการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แต่ยังขาดการสนับสนุน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากร และนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน ด้านปัจจัย ผู้บริหารสถานศึกษา มีการพัฒนาระบบ บริหารจัดการ มีการจัดทำสาระหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น มีการสร้าง ความรู้ความเข้าใจแก่ครูในการประกันคุณภาพการศึกษาแต่ครูยังขาดความกระตือรือร้นในการ ปรับเปลี่ยนวิธีสอนที่เน้นผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิดขาดการสร้างเครื่องวัดผลและประเมินผล ผู้เรียนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

ส่วน วรัญญา ชัยพิกุล (2546) ได้ศึกษาความพร้อมในการรับการประเมินภายนอกของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การจัด ระบบบริหารสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา และการดำเนินการตรวจสอบและทบทวน คุณภาพการศึกษา มีความพร้อมในระดับน้อย การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความพร้อมระดับปานกลาง สำหรับการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความพร้อม ระดับมาก ส่วนปัญหาที่พบคือ การขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการจัดเก็บข้อมูล บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผนการ ขาดการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำหรับ ชลิตา ยืนยาว (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบการดำเนินการตามนโยบาย การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระหว่างคณะวิศวกรรมศาสตร์ และสถาบันเทคโนโลยี นานาชาติสิรินธร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการดำเนินการตามนโยบาย การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของคณะวิศวกรรมศาสตร์ และสถาบันเทคโนโลยี นานาชาติสิรินธร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบ การดำเนินการตามนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างคณะวิศวกรรมศาสตร์ และสถาบันเทคโนโลยี นานาชาติสิรินธร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในภาพรวมทุกด้านพบว่า แตกต่างกัน และคณะวิศวกรรมศาสตร์ควรดำเนินการตามนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา 9 มาตรฐาน และต้องปรับปรุงด้านการวิจัย และ งบประมาณ สำหรับสถาบันเทคโนโลยี นานาชาติสิรินธร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ควรดำเนินการ ตามมาตรฐานของดัชนีชี้วัดผลการดำเนินการ (Key Performance Indicators : KPIs) และต้อง ปรับปรุงด้านการบริหาร และการประกันคุณภาพ

นอกจากนี้ เยาวดี ใจซื่อ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตาม นโยบายของสำนักงานพันธกิจการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยกับการปฏิบัติงาน เพื่อการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดฯ ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติ ตามนโยบายของสำนักงานพันธกิจการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก และระดับการปฏิบัติงานเพื่อการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานพันธกิจการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย อยู่ในระดับมากเช่นกัน ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามนโยบายของสำนักงานพันธกิจการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักร ในประเทศไทย และการปฏิบัติงานเพื่อการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด มีความสัมพันธ์กัน ในระดับสูงอย่างมีนัยความสำคัญทางสถิติที่ .01

ในปีเดียวกัน สิ้นศึก มุ่งคุณ (2546) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกัน คุณภาพการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จของสถาบันราชภัฏ ผลการศึกษาพบว่า สถาบันราชภัฏมีการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาดำเนินระบบ และกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาที่ หน่วยงานต้นสังกัดประกาศเป็นนโยบายไว้ โดยมีระบบการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพการศึกษา และดำเนินการควบคุมไปกับการวางแผน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบ และการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยที่ทำให้ประกัน คุณภาพการศึกษาประสบผลสำเร็จ คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความตระหนักรู้ของบุคลากรใน องค์กร การมีส่วนร่วม มีคณะกรรมการรับผิดชอบ มีหน่วยงานรองรับ มีความเป็นกัลยาณมิตร และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนปัญหา และอุปสรรคที่พบคือ ความไม่เข้าใจในนโยบาย และ

ขาดการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา คนในหน่วยงานมีการดำเนินการตามคำสั่งเท่านั้น คณะกรรมการตรวจสอบมีคุณสมบัติที่หลากหลาย และสถาบันไม่ได้นำผลจากการประเมินไปใช้ในการพัฒนา และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

ในปีต่อมา พิมาน พิสุทธพันธ์พงศ์ (2547) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อรองรับการประเมินภายนอก ของโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ เชียงใหม่ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ เชียงใหม่ เขต 1 มีสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐานประเมินคุณภาพภายนอก มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า มาตรฐานด้านผู้บริหารที่ปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหาร มาตรฐานด้านครูที่ปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ ครูมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานด้านผู้เรียนที่ปฏิบัติระดับมากที่สุดคือ ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

สำหรับ เกียรติศักดิ์ ฤทธิพิศ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่องการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเตรียมการก่อนการประกันคุณภาพ ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาพบว่า ในด้านการเตรียมการก่อนการประกันคุณภาพโรงเรียนมีโครงการ และกิจกรรมทางวิชาการมาก มีเวลาค่อนข้างจำกัด ไม่มีงบประมาณเพื่อการประกันคุณภาพภายในโดยตรง และบุคลากรที่เป็นคณะทำงานมีงานสอนประจำมาก บางโรงเรียนขาดอัตรากำลังครูด้านการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ไม่สามารถดำเนินการตามแผนที่วางไว้อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนไม่ได้เผยแพร่ผลการประเมินแก่หน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้อง และผู้บริหารไม่ได้ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนอย่างมีระบบ และต่อเนื่อง ด้านการจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี ไม่สามารถวิเคราะห์รูปแบบการรายงานการประเมินตนเองได้ เพราะขาดบุคลากรที่มีทักษะที่จะมาเป็นคณะทำงาน

นอกจากนี้ จูติรัตน์ ทองอินทร์ (2548) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เห็นว่าวิทยาลัยได้ดำเนินงานในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านคุณภาพของนักศึกษา โดยจัดให้นักศึกษามีส่วนร่วมจัดกิจกรรมทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เพิ่มทักษะพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีแก่นักศึกษา และส่งเสริมนักศึกษาจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม

ส่วนกระบวนการเรียนการสอน จัดให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติจริง และเลือกใช้สื่อที่หลากหลาย ขณะที่การบริหารจัดการ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน โครงการชุดต่าง ๆ และจัดตั้งอำนาจความสะดวกในการปฏิบัติงาน สำหรับปัญหาที่พบคือ นักศึกษาขาด การกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ ขาดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อาจารย์ขาดทักษะในการใช้สื่อ โสตทัศนูปกรณ์ ขาดการประเมินผลการเรียนการสอน ขาดแคลนบุคลากร มอบหมายงาน ไม่ชัดเจน ผลงานวิจัยมีน้อย ขาดแคลนงบประมาณและขาดการควบคุมกำกับ และนิเทศการปฏิบัติงานของอาจารย์

ในขณะที่ พัชรินทร์ โตะบุรินทร์ (2548) ได้ศึกษาปัจจัยขององค์การ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยขององค์การในการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับมากสามด้านตามลำดับดังนี้คือลักษณะขององค์การ นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ และลักษณะของสภาพแวดล้อม และอยู่ในระดับปานกลางหนึ่งด้านคือลักษณะของบุคลากร การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มพบว่า อยู่ในระดับมากสองกลุ่มคือ การประเมินคุณภาพ และการควบคุมคุณภาพ อยู่ในระดับปานกลางหนึ่งกลุ่มคือ การตรวจสอบคุณภาพ และปัจจัยขององค์การ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อมภายในขององค์การ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อมภายนอกขององค์การ ด้านเทคโนโลยี และด้านความใส่ใจผูกพันต่อองค์การ ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ในปีเดียวกัน ประสาน พุ่มเข็ม (2548) ได้ศึกษาการดำเนินการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมหลายด้านอยู่ในระดับมาก แนวทาง และข้อเสนอแนะในการดำเนินการ เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสุพรรณบุรีพบว่า ด้านผู้เรียน ควรกำหนดแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้ชัดเจน และต่อเนื่อง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับชุมชน ควรมีการสร้างแรงจูงใจ และกระตุ้นผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนให้เพียงพอ ด้านกระบวนการ ควรจัดโครงสร้างการบริหารให้ชัดเจน จัดบุคลากรให้เพียงพอ ทำแผนพัฒนาสถานศึกษา และปฏิบัติตามแผนอย่างจริงจัง มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม อย่างต่อเนื่อง จัดให้มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา ด้านปัจจัยควรพัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้ความสามารถคุณลักษณะที่เหมาะสม ควรเน้นการมีส่วนร่วมในด้านการบริหาร และจัดการ

ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำ ผู้เกี่ยวข้องทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการ มีการประเมินคุณภาพภายในทุกปี เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง บุคลากรต้องมีความตระหนัก และเห็นความสำคัญของการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา จะต้องมีการกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ปัญหาในการดำเนินการ การดำเนินการเพื่อรองรับการประเมินมาตรฐานการศึกษาไม่มีความต่อเนื่อง บุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจ และขาดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และบุคลากรในสถานศึกษามีภาระงานมาก ประกอบกับมีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ภาระงานบ่อย

นอกจากนี้ รัตน์มณี รัตน์ปรกรณ์ (2548) ได้ศึกษาเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี ที่ได้รับการประเมินคุณภาพจากภายนอก และที่ยังไม่ได้รับการประเมินคุณภาพจากภายนอกในภาพรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยคือ มาตรฐานด้านกระบวนการ มาตรฐานด้านปัจจัย และมาตรฐานด้านผู้เรียน แต่ค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพจากภายนอกสูงกว่าสถานศึกษาที่ยังไม่ได้รับการประเมินคุณภาพจากภายนอกทั้งในภาพรวม และรายด้าน สำหรับการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1 - 2 ที่ได้รับการประเมินคุณภาพจากภายนอกแล้ว และยังไม่ได้รับการประเมินคุณภาพจากภายนอกทั้งในภาพรวม และเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน มีผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1 - 2 ในภาพรวมที่พบมากที่สุดในแต่ละด้านมีดังนี้ มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน ปัญหาที่พบคือ นักเรียนขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปเป็นความคิดรวบยอดอย่างเป็นกระบวนการ มีแนวทางการแก้ไข คือ ครูต้องเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด พัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ ปัญหาที่พบคือ การบริหารการศึกษาไม่เป็นระบบ ไม่เป็นไปตามแผน และผู้บริหารมีการประชุมมากเกินไป แนวทางแก้ไข คือ ให้นุเคราะห์ทุกคนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนในการบริหารงานในสถานศึกษา โดยผู้บริหารนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ ส่วนมาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย มีปัญหา คือ สถานศึกษาขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย มีแนวทางการแก้ไขคือ

หน่วยงานต้นสังกัดจัดสรรงบประมาณ ให้จัดอบรมครูให้สามารถผลิตสื่อ และนวัตกรรมที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ได้

ส่วน จิรายุ อากาศทิพย์ (2549) ได้ศึกษาความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกของ โรงเรียนวชิรวิทย์ ฝ่ายมัธยม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ความไม่พร้อมในการรับการประเมินคุณภาพภายนอกของ โรงเรียนวชิรวิทย์ ฝ่ายมัธยม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าโรงเรียนมีความพร้อมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านครูและด้านผู้บริหาร ส่วนปัญหาที่พบในด้านผู้เรียนคือ ผู้เรียนขาดวินัย และความรับผิดชอบ ขาดความกระตือรือร้นเอาใจใส่ในการเรียน ผู้เรียน ที่มีปัญหาการเรียนและปัญหาครอบครัวมาจากโรงเรียนอื่น หรือเข้ามากลางภาคเรียนทำให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนในด้านครู คือมีการเปลี่ยนแปลงครูและบุคลากรบ่อยทำให้การเรียนการสอนและการทำงานในองค์กร ไม่ต่อเนื่อง และด้านผู้บริหาร คือผู้บริหารไม่มีเวลาในการให้คำแนะนำหรือปรึกษารับฟังปัญหาของบุคลากร โดยตรง

สำหรับ นันทพงษ์ วงศ์ประสิทธิ์ (2549) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านคุณภาพนักเรียน ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ส่วนด้านกระบวนการเน้นคุณธรรม จริยธรรมในการเรียนการสอน และจัดบรรยากาศการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข และด้านปัจจัยได้ปฏิบัติตามเป้าหมายของแผน จัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้บรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ สำหรับปัญหาที่พบคือ ขาดแคลนงบประมาณ จัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้ทันต่อการใช้งาน และไม่มีการประเมินการปฏิบัติงานโดยวิธีที่หลากหลาย

ในปีเดียวกัน เรณู ชุ่มวาริ (2549) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสิริมังคลานุสรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า โดยภาพรวมของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสิริมังคลานุสรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้บริหารได้จัดกิจกรรม และการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับดี และมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในระดับดีมากส่วนครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับดี อีกทั้งผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง มีวิสัยทัศน์ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้อและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับพอใช้ แต่ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรอยู่ในระดับปรับปรุง

ส่วน สราวุธ สมอินสอน (2549) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครลำปาง ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า ได้สอนให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย เน้นให้ผู้เรียนเสียสละเพื่อส่วนรวม มีการจัดสภาพแวดล้อมพร้อมที่ส่งเสริมสุขภาพพลานามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน มีการศึกษาหลักสูตรก่อนจัดการเรียนการสอน มีกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นที่แสดงให้เห็นว่า ครูมีมนุษยสัมพันธ์และมีความรับผิดชอบ แต่บางส่วนเห็นว่าไม่ได้ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะทางด้านกีฬา จัดโครงสร้างขององค์กร บริหารงานอย่างเป็นระบบ จัดอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถของบุคลากร/ครู และบางส่วนไม่แน่ใจเกี่ยวกับฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดสังเคราะห์ มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่น และมีอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์

สำหรับ ชาญเจริญ ชื่อชวกรกุล (2550) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอก รอบที่สองของโรงเรียนโป่งหลวงวิทยา รัชมังคลาภิเษก จังหวัดลำปาง ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอก รอบที่ 2 ของโรงเรียนโป่งหลวงวิทยา รัชมังคลาภิเษก จังหวัดลำปาง มีมาตรฐาน 4 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านการเรียนการสอน มาตรฐานด้านการบริหาร และการจัดการศึกษา และมาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดี มีมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 4 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ และ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ที่มีผลอยู่ในระดับพอใช้ ปัญหาที่สำคัญที่สุดในด้านคุณภาพผู้เรียนคือ ผู้เรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ คิดไตร่ตรอง มีวิสัยทัศน์ และควรจัดกิจกรรมหรือหาวิธีพัฒนานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำให้สูงขึ้น

ในขณะที่ จิราภา วิชาชาญ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอเขตภูมิภาคตะวันตก ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเขตภูมิภาคตะวันตก ทั้งโดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกปัจจัย การดำเนินการประกันคุณภาพของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เขตภูมิภาคตะวันตก ทั้งโดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก และปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เขตภูมิภาคตะวันตก คือแรงจูงใจ การติดต่อสื่อสารและการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน และการฝึกอบรม

นอกจากนี้ สริต วิจิต โขติ (2550) ได้ทำการศึกษาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การจัดระบบสารสนเทศ เพื่อประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ การออกแบบระบบ และการเตรียมการ ส่วนด้านการปฏิบัติตามระบบ ด้านกำกับติดตาม และประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางในการจัดระบบสารสนเทศ เพื่อประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 มีดังนี้ ด้านการเตรียมการควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบด้านข้อมูลสารสนเทศโดยตรงจะด้วยการบรรจุแต่งตั้งหรือจัดตั้งเป็นคณะกรรมการก็ได้ และให้ความรู้โดยการจัดอบรมศึกษาคูงาน เชิญผู้มีประสบการณ์มาให้ความรู้ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ด้านการออกแบบระบบควรมีการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการจำเป็น เพื่อนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ในการดำเนินการภายในสถานศึกษา โดยเน้นที่การมีส่วนร่วมของทุกคนทุกฝ่าย ด้านการปฏิบัติตามระบบควรจัดอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจระบบสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา พร้อมพัฒนาทักษะด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้บุคลากรมีความสามารถสื่อสาร และเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ด้านการกำกับติดตาม และประเมินผล ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ในรูปของคณะกรรมการ และมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาต่อไป

ในทำนองเดียวกัน นูวัฒน์ ทะจันทร์ (2551) ได้ศึกษาการปฏิบัติตามคำแนะนำของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ของโรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่า ได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา ในด้านการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ได้จัดการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนจัดเรียงลำดับของข้อมูล จัดกลุ่มความคิดตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดให้ และจำแนกแจกแจงองค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วนการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการนั้น พบว่า ครูผู้สอนได้จัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนรวบรวมความรู้ ความคิดเดิมแล้วสร้างความรู้ใหม่ตามแนวคิดของตนเอง เสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ เสนอความคิดเห็นให้แตกต่างจากความคิดเห็นของผู้อื่น คิดหาทางเลือกแนวทางที่เป็นไปได้ เลือกเพื่อแก้ปัญหาเหตุการณ์ และสถานการณ์ต่าง ๆ สำหรับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรองนั้น พบว่าครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนตัดสินใจคุณค่าระหว่างดี และไม่ดีหรือผลเสียก่อนตัดสินใจ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลความคิดต่าง ๆ และประเมินความถูกต้องของข้อมูล

ในขณะที่ โสภณ พรหมแก้ว (2553) ได้ทำการศึกษาคำแนะนำการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน การเรียนการสอน การบริหารการจัดการ และการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ บริหารครู ส่วนใหญ่ได้ฝึกฝนให้นักเรียนมีระเบียบ วินัย ปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนา ที่ตนนับถือ มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนและสังคม มีความเสียสละ เพื่อส่วนรวม รู้จักอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีทักษะในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีสุขนิสัยในการรักษาสุขภาพ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับเสพติด อบรมครูนักเรียนด้วยความเอื้ออาทร และแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและพัฒนา การเรียนการสอนของตนอยู่เสมอ แต่ผู้บริหารและครูส่วนน้อยไม่ได้ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน มีจำนวน ครูไม่เพียงพอตามเกณฑ์ ไม่ได้จัดทำสาระการเรียนรู้บูรณาการ และไม่ได้ทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำหรับ ปกรณ์ คงแก้ว (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาคำแนะนำงานการประกันคุณภาพ ภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอก รอบที่สามของ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่า ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอก รอบที่สามของ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า ด้านคุณภาพ ผู้เรียน มาตรฐานที่ 1-4 ร้อยละ 96.67 มีการจัดกิจกรรมเน้นผู้เรียน ได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของ สังคม และเน้นให้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ได้แนะนำวิธีที่ทำให้ผู้เรียน มีสุขภาพกายที่ดี สุขภาพจิตที่ดี และปลอดจากสิ่งเสพติดให้โทษ มีการส่งเสริมผู้เรียน ให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครูและผู้อื่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนุก ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สนับสนุน ให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดีและมีจินตนาการ ฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม และ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรักในสิ่งที่จะเรียนรู้ มาตรฐานที่ 5 ร้อยละ 70.00 ไม่ได้จัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้ผู้เรียนในระดับ ชั้น ป.6 ร้อยละ 75 ขึ้น ไปมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์ เป้าหมายของโรงเรียนในสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษา ประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติในกิจกรรม เพราะเป็นกิจกรรมและ โครงการ ใหม่ของโรงเรียน และไม่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารให้ปฏิบัติ มีเพียงร้อยละ 40.00 ที่ครูได้ ปฏิบัติเพราะเป็นงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บริหาร ปัญหาที่พบคือ ผู้เรียน มีปัญหาในการสื่อสาร คิดวิเคราะห์ไม่เป็น เขียนและสื่อความได้น้อยมาก ขาดความรับผิดชอบ

ขาดการใฝ่เรียนใฝ่รู้ ข้อเสนอแนะคือ ปลูกฝังระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนทุกวัน จัดหาทุนการศึกษาให้กับเด็ก ควรจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนใน 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ ด้านการเรียนการสอน มาตรฐานที่ 6, 7 ร้อยละ 100.00 ครูมีความสัมพันธ์ มีความรับผิดชอบ นำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน ปัญหาที่พบคือ ครูขาด สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและสื่ออุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ สมัยใหม่ ข้อเสนอแนะคือ ควรปรับปรุง วิธีการสอนให้หลากหลาย และกิจกรรมตามความสนใจ ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 6, 7 ร้อยละ 100.00 ผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรม สนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา จัดกิจกรรมสืบสานและสร้างสรรค์วัฒนธรรม ประเพณีและ ภูมิปัญญาไทย ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ปัญหาที่พบคือ งบประมาณไม่เพียงพอในการ บริหารจัดการ เกี่ยวกับการปรับปรุงภูมิทัศน์ทางด้านอาคารสถานที่ ข้อเสนอแนะคือ ควรจัดหา แหล่งเงินทุนสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 6, 7 ร้อยละ 100.00 สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สนับสนุนให้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ หลักสูตรระดับสถานศึกษา ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเรียนการสอนน้อยมาก มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ของตนเองหรือชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอ ไม่ช่วยสอดส่องดูแลทำให้เป็นแหล่งมั่วสุม อบายมุขที่ ไม่ได้ ผู้ปกครองมีฐานะยากจนไม่สามารถให้ความช่วยเหลือด้านทุนการศึกษา ด้านวัสดุอุปกรณ์ และ การเงิน ได้ ข้อเสนอแนะคือ ควรเปิด โอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ในรูปของ วิทยากรท้องถิ่น นำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ผู้ปกครองและชุมชน ควรให้การสนับสนุน ช่วยสอดส่องดูแลความประพฤติที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน

จากการศึกษา สรุปได้ว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาหรือ หน่วยงานอื่น ๆ มีปัจจัย และสภาพปัญหาแตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษาหรือ หน่วยงานนั้น แต่ผู้บริหาร และบุคลากรในสังกัดเป็นบุคคลที่สำคัญในการผลักดันให้การดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในประสบความสำเร็จ และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

สรุปการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นส่วนหนึ่ง ที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุ เจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยถือว่าเป็นหน้าที่ของ โรงเรียนที่จะต้องดำเนินการ และในการดำเนินการประกัน คุณภาพภายในเป็นเรื่องที่ต้องใช้กระบวนการบริหารที่ผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหาร จัดการศึกษา ดังนั้น เมื่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของ

การบริหาร และการทำงานแล้ว สิ่งสำคัญที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานได้ก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะต้องมีความตระหนัก เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุน ประสาน กำกับ ดูแล ช่วยเหลือ ร่วมคิดร่วมทำ และสนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกัน รวมทั้งจะต้องมีการทำงานเป็นทีม เพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเกิดการพัฒนาคุณภาพ นำไปสู่การประเมินคุณภาพภายในและรองรับการประเมินภายนอก ในโอกาสต่อไป โดยในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องดำเนินการตามกระบวนการการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ ตั้งแต่การเตรียมการก่อนการประกันคุณภาพภายใน การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน และการจัดทำรายงานการประเมินหรือรายงานประจำปี ซึ่งจะส่งผลให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาจึงได้นำเจตนารมณ์ แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ นำกรอบแนวคิดจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 หน้า 13) มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ในครั้งนี้